

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség: V., Honvéd-utca 10. szám.
Kiadóhivatal: V. ker. Nádor-utca 34. szám.
Szerkesztőségi telefon: 86—88.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF**
Feloldó szerkesztő: **KABOS EDÉ**
Igazgató: **HERTZKA LOTHÁR**

Egész évre 14 kor., 1/4 évre 7 kor., 1/4 évre 8 kor.,
50 fillér, egy hónapra 1 kor. 20 fillér.
Egyes szám Budapesten és a vidéken 4 fillér.

A rátóti remete.

(v.) A jelenkor magyar Cincinnatusa levette kezét az eke szarváról s hazájához fordul még egyszer szavával. Még egyszer, talán utoljára. Széll Kálmán bucsuzkodik. Ebben a mai levelében csak hozzá negyedfél évtized óta hűsögesen ragaszkodó választóitól s a tőlük kapott mandátumtól. De ki ne érezné ki e bucsuzás fájdalmasan rezgő hangjából, ha nem is mint eltökéltséget, de igenis mint olyan lehetőséget, amelylyel Széll Kálmán megbarátkozott, a politikai közélettől való végleges visszavonulás komor gondolatát? Mondjuk meg mindjárt: ezzel a gondolattal csakis Széll Kálmán barátkozhatott meg, a közélet nem. Az ország megérti, hogy az a tisztja, — ha nem volna kemény e szó, ki mernők mondani: az a *könnyörtelen* idealizmus, amely Széll Kálmánban testesül meg, az adott viszonyok közt, amikor az erők joga a jog erőkává lélethalál-harcba indul, megrendült szívvel s kiesorduló hazafiai aggodalommal félreáll. A magyar közélet harctere fölött most keselyűk és vércsék vijjognak. Mit is keresne közöttük a jog, törvény és igazság fehér galambja?

Valamikor ez a fehér galamb lebegett ringó szárnyain a magyar közélet levegőjében, eleven jelképként egy ideális kormányzati szellem feltétlen jogtiszte-

letének, amely a nemzet békéjét a jog fegyvereivel, a nemzet jogát a béke eszközeivel akarta biztosítani. S mi lett a sorsa e kormányzatnak? Akik hívták és őhajtották, mert tudták, hogy a párturalmat a jog uralma fogja fölváltani, azok fojtották meg botor kézzel, hálátlanul, rideg önösséggel. Széll Kálmán az igazság istenasszonyának kezéből ki dobta a kardot és benne csak a mérleget hagyta meg: fegyvertelenül vette át a hatalmat s így akarta az ország békéjét helyreállítani. De az eldobott kardot felszedte az obstrukció s a védtelenül maradt istenasszonynak azzal vágta le a fejét. Most azt a fegyvert ismét a többség forgatja, az egyik erőszak kiváltotta a másik erőszakot, dúló harcok forgatják fel a közélet talaját, az indulatok esataordítása tulharsogja a lelkiismeretk halk szavát s úgy lehet, maholnap a mérleg is kihull a megesonkított istenasszony márványkezeiből. Mi dolga lehet e vad zsvajban a béke és jog apostolának?

Kihez szegődjön e dúlakodásban? Jobbfelé nem mehet, hiszen habár az önvédelem jogára hivatkozik is a többség, de ezt az önmagában jogos önvédelmet nem a jog fegyverével gyakorolja. Balfelé sem mehet, hiszen ma is ünnepelesen hangoztatja azt a meggyőződését, hogy az örökös obstrukció máris veszedelmes válságba sodorta a magyar

alkotmányosságot és hogy tehát a házszabály revíziója immár a magyar közélet orvoslásának kérdésévé lett. Ebben a küzdelemben résztvehet mindenki s úgy jöhet, hogy csakugyan részt kell benne mindenkinek vennie. De *egy* embernek távol kell tőle maradnia: — s ez az ember Széll Kálmán. Ha csupán magának tartozna vele, őt feloldaná e kötelesség alól a saját áldozatkészsége. De ő nem saját magának tartozik e semlegességgel, hanem hazájának. Az országnak, amely túl fogja élni e napok viharzásait, van szüksége arra, hogy mákszemnyi szeplő ne essék a jogtisztelet ragyogó paizsán, amelyet Széll Kálmán tart hűséges kezében.

Bármi legyen a küszöbön álló harcok eredménye, ami utánuk következni fog, mulhatatlanul igazolni fogja Széll Kálmán ideáljait. Ki *kell* derülnie, hogy a többségi uralom csakis akkor tarthatja fenn magát, ha a pártegoizmus helyett az államérdek szolgálatába áll. De ki *kell* annak is derülnie, hogy viszont a kisebbség is csak akkor tud megállani, ha alkotmányos feladatát a parlamenti egyensúly keretében s a jog alapján teljesíti. A kormányzati terrorizmus hiába dőlhet a kuriai biráskodás és az összefehetlenségi törvény létrejötté révén. A kormányzati erők hiába szelídült törvényes hatalommá a Széll Kálmán-inaugurálta új kormányzati szellem ereje ál-

TÁRCA

Anyám mosni jár.

Későn, korán,
Ha elandalgok az utcák során
Nyitott szemmel, de félig öntudatlan,
És messze-messze szállok gondolatban;
Egy ezebb világba, hol örök a nyár —
Szegény anyám meg másnak mosni jár!...

A paloták
Reám ragyognak s mintha mondanák:
Tekints ide! Rajtunk a fény, a pompa,
'Arany' s ezüstbe' tobzódunk naponta,
Lélegzetünk is édes illatár —
Szegény anyám meg másnak mosni jár!...

Hintó robot
Villámeebesen s benn a boldogok
Selyem, bársony közt pislognak unottan,
Jégkeblükben a szív tén meg se dobban;
Mily gazdagok s a lelkük mily sivár! —
Szegény anyám meg másnak mosni jár!...

Elgondolom,
Ott lenn a síkon s fenn az ormokon
A boldogság rózsái tén jobban virulnak:
Alfázatos szegénynek, büszke, gőgös urnak
Egyformán zöldel a buja határ —
Szegény anyám meg másnak mosni jár!...

Szegény anyám! ...
Szívem tüzét ha én ugy ontanám
A földre, mint te pazarlod fiadra,
Hogy forró lángja az égig dagadna,
Az ember boldog volna ugye már? —
Szegény anyám meg másnak mosni jár!...

A gondolat
Sodor magával s ahová ragad,
Látok sok ezret, aki izzad, fárad,
Virrasztva teknő mellett éjszakákat,
S keblemben' megvillan egy új sucár: —
Szeretem mind, ki másnak mosni jár!

Csizmadia Sandor.

Írónok.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —
Írta: *Neményi Erzsébet.*

— A belletrisztikának ujabbán van egy fölfőtte silány és kellemetlen válfaja: a „női irodalom.” Halomszámra teremnek mostanság az o van regények és novellák, amiké nők irnak, nőkről és nőnek. Rengeteg hamis érzés, erőszakolt lelki analízis és az életnek valóban bámulatra méltó nem-ismerése árad e művekből. S ami mindennél rosszabb: e könyvekben keményen kiterítályosul egy új és önző női világ-nézet: a jelenségeknek ama tulzottan egvéni felfogása, miszerint a nő, a nődem szubtilis, komplikált, titokzatos és érdekes kultur-hölgy volna a világ közepe. Nincs probléma megol-

dásra érdemesebb, mint az ő bonyolult és rendkívüli lelki életének zürzavaros kérdései. Hogy körös-körül nagy, nehéz harcok folynak a kenyéért, az igazságért — mindenért — ezt a regényiró hölgyek nem igen tudják, vagy ha mégis tudják, nem törődnek vele. Ok azzal foglalkoznak csupán, hogy apróra megfigyelik, mit érez, hogyan és miért érez a főhárarcu Mária, az aranybaju Edith, a tengenezemű Lilly — ámdé a Mária, Edithet és Lillyt érzelmei ezt a közérdeklődést a legértékesebb esetben ha megérdemlik. A női regények e hősei bizony még valami különösen mély érzelmeikkel sem dícselkedhetnek. Vegyes, felületes, tudatlan, széles és hű hölgyek ok, akiknek többnyire egyéb dolguk sincs, mint hogy önmagukra gondoljanak; s bár ok a leghangosabb hirdetői a hatalmas, új női egyéniségnek, jömaguk mindannyian oly végtelenül egvárnak, mint a porcellán-babák a játékosboltban.

Mindazonáltal a „női irodalom” virágzik és terjed napról-napra, óriás tért tévén a közönség izlésében. Egyrészt részoktatja a nőket a hazug és tires olvasmány élvezetére; másrészt meg a férjek megdömlhetetlen dogmájukká szilárdítja ama közkedvelt előfőletet, hogy a nők általában tehetőségtelen lények, akik nem tudnak még imi sem.

Igy aztán valóságos szerencse, ha a tőmérdék irással foglalkozó asszony soraiban akad néha-néha egy-egy igazi írónok — olyan, aki sem a férfírók utánczásában nem tetszeleg magának, sem pedig a „női irodalom”-nak nem áll szolgálatába; aki látni tud és gondolkodni, akinek van mondanivalója; s úgy tudja elmondani, hogy jól esik meghallgatnunk. Ilyen igazi

tal, ha a visszadések és tulkszások, amelyek az egyik oldalán kiirtódtak, felélednek a másik oldalán a többség zsarnokságát az obstrukció erőszaka váltja föl.

A rátóti szöveg mély nyomokat fog hagyni a lelkekben. Bölcseségét igazolni fogja már a közel jövő. A benne megnyilatkozó ideális politikai felfogás kerülését talán tudórgi ma a csatazaj, de a hadakozás múltával be fogják látni mindenkinek, hogy a jog, törvény és igazság békéje becsebb volt a leggazdagabb hadisákmánynál is. Ha elfáradnak a harcban a daliák, eszükbe jut majd a rátóti remete intőszava s lelkük mélyén igazságot fognak neki szolgáltatni. Széll Kálmán hiába bucsuzodik a közélettel. A közélet nem válik el tőle. Tapasztalataira, bölcsességére, idealizmusára számot tart az ország. És önmegtartózkodó áldozatkészségére is. Annit a küzdő felek egyike sem nyerhet e harcban, ami felérhetne a pótolhatatlan kárral, amelyet az ország politikai életének az ő elvesztése okozna.

BELFÖLD

A választási reform alapelvei. A holnap megjelenő *Népszava* állítólag teljesen megbízható forrásból szerzett információk alapján ismerteti a Tisza-féle választási reform alapelveit. Ezek az alapelvek, ha csakugyan jó volna az információ, koldus-szegények s ezeknek kedvéért ugyan kár volna azt a törvényt egyáltalán reformálni. De nem láttuk egészen valószínűnek, hogy a szocialisták lapjának olyan „megbízható forrása” volna. Utánajártunk tehát s még megbízhatóbb forrásból jelenthetjük, hogy a *Népszava*-nak közlése teljességgel légből van kapva. A választási reform alapelvei még nincsenek is papírra vetve, nincsenek is megállapítva, tehát

szokat semmiféle megbízható forrás sem közölhette a szocialistákkal vagy bárki mással.

Tisztán a pikantéria szempontjából közöljük ezeket, hogy a *Népszava* szerint a reform után választói joga a következőknek volna:

1. állami, törvényhatósági és községi rendszerezett állású kinevezett, illetve megválasztott minden tisztviselőnek;

2. minden önálló (gazdai hatalom alatt nem lévő) kereskedőnek és iparosnak valamint azon kereskedelmi és ipari alkalmazottaknak, kik segédi minőségben 5 év óta megszakítás nélkül egy főnöknél vannak alkalmazva. Ez utóbbi feltétel mellett a belügyminiszteri felügyelet álló egyletek állandó alkalmazottai is;

3. azoknak, akik legalább évi 20 korona tőkekamat-adót fizetnek;

4. azoknak, akik saját föld- és házbirtokkal bírnak és azon haszonbélőnek, akik legalább is 100 kataszteri holdat bérelnek, továbbá azon gazdasági alkalmazottaknak, akiknek önkéntesi joguk van.

Az értelemi cenzus csak annyiban változik, hogy a tervezet a tartalékos tiszteknek is ad választói jogot.

A választójogosultság alapja a magyar állampolgárság és a 21. életkor.

A választási mód és rend teljesen változatlan marad.

A tervezet a magyar nyelv tudását nem követeli, de az írni és olvasni tudáshoz köti a választói jogot.

A kereskedelmi tárgyalások. Bécsből táviratozzák lapunknak: A *Neue Freie Presse* berlini levelezője szerint bizonyos, hogy gróf Posadowsky német külügyi államtitkár vasárnap este Bécsből visszautazik Berlinbe, mert kedden jelen kell lennie a birodalmi gyűlés megnyitására. Vasárnap estig el kell dölnie, hogy a magyar-osztrák-német kereskedelmi szerződés létrejön-e és vajjon ezt a többi kereskedelmi szerződéssel együtt terjesztik-e a birodalmi gyűlés elé. A betervezés még karácsony előtt történne meg. — Ezzel szemben bécsi politikai körökben azt hiszik, hogy Posadowsky vasárnapon túl is Bécsben marad és a birodalmi gyűlés megnyitása alkalmával nem lesz Berlinben, hanem addig nem jön létre a kereskedelmi szerződés.

író — ám még azok között is a legelsőbektől való — *Toni Schwabe*, egy fiatal német kisasszony, akinek még nincs nagy hírneve és akit csak éppen most kezdenek felfedezni. Eddig két könyve jelent meg: „*Die Hochzeit der Esther Frenzenius*” (Langer's Verlag) és „*Die Stadt mit lichten Tümen*” (Fischer's Verlag). Mindkettő ama csöndes könyvek közé tartozik, amiket legjobban szeretünk. Az ilyen könyvekben nincs semmi rikító szín, semmi kihívó hang. Az író sem a mesészöveg fortélyával, sem pedig a stilusbeli mesterkedéssel nem akarja az embert megvesztogetni. Az ilyen könyveket valami nyugodt és meglehetősen érzéssel olvassuk: tudjuk, hogy amit itt kapunk, az igazi érték, és nem kell tartanunk tőle, hogy az ítéloképességünket kijátszszák. Egyébként *Toni Schwabe* mindkét könyve igen szomorú. *Esther Frenzenius* szép, fiatal leány, ki nem tudja magáról, hogy szerelmes és csak akkor tudja meg, mikor a férfi akit szeretett, meghal. S ekkor *Esther* a halálba követi őt. Így röviden elmondva ugy látszik, mintha ez is amolyan banális szerelmi történet volna csupán. Pedig nem az. Van benne igazi, mély és színes jellemzés, és ami nőiőrni ritkaság számra megy, pompás és kedveshumorú miliórja.

Ugyancsak van belőle a második könyvben is, a „*Világosság városa*” címűben. Ennek a hősnője *Regina*, egy író felesége, maga is író, csupa irodalmi és művészi társaságokban fordul meg. Amit ott lát, a nagy emberek számátalan apró nevezetesség dolgait, mind gyönyörűen kifigurázza. A modern költőt, az író, a tudóst, egytől-egyig finoman, élethűen, pár vonással megrajzolja. Kitiűnően mulatságos jelenetek vannak e könyvben — nincs is benne szomorú egyéb, csak maga a történet. *Regina*

szerelmeiből feleségül megy az íróhoz és pár évig boldogan él vele. De aztán lassanként elidegenednek egymástól, észrevétlenül, minden ok nélkül. Értik, hogy még sem voltak egymásnak valók. *Regina* még lánykorában érdeklődött egy költő iránt, akit sohasem látott, csak könyveiből ismert. Amint férje iránt elhidegült, ez az ismeretlen költő mindinkább szerepelni kezd gondolataiban. S mikor férjével elmennek a fővárosba szórakozást keresni, *Regina* itt végre találkozik a költővel. Az első percben felismeri, hogy ez az igazi — és a költő is megszereti őt. Am semmi nagy változás nem történik, semmi tragédia. Egypárszor találkoznak, aztán szép csöndesen elválnak és *Regina* hazamegy a férjéhez. Csodálatos ennek a könyvnek a poézisa. Az elmulasztott pillanat fájdalom meséje az és a késői ébredés.

Az angoloknak is van egy ritka kedves és tehetséges írója, akinek nevét azonban ki nem írhatjuk. Könyvei ugyanis: „*Elizabeth and her German Garden*” (Tauchnitz), „*Elizabeth in Rügen*” (Macmillan) névtelenül jelentek meg, s Angliában hosszú időn át minden újságolvasó ember azon törte a fejét, ki lehet a titokzatos író, aki könyveiben csak „*Erzsebet*”-nek nevezi magát. Mindenféle kalandos híreket rebestettek: hogy ő volna a híres szép Pletz hercegné, — hogy íróságát szegény kék guvernánt — hogy a német császár sógornője, *Henrik* herceg felesége. Az igazságot máig so tudni. De akárcik légyen is e titokzatos *Erzsebet*, annyit bizonyosan tudunk róla, hogy igazi író nő is. Egészen egyvón és hasonlíthatatlanul bájos az írásmódja. Könyveiből a „mese” éppenséggel hiányzik. A hősnő, *Erzsebet*, előkelő angol hölgy, aki német földbirtokoshoz ment feleségül, leírja a német gentry életét, a paraszt-

A nagy készülődés.

Budapest, november 25.

Széll Kálmán nyílt levele ma este megjelent s úgy a szabadalvüpartban, mint a szövetséget ellenzék találkozóhelyén nagy érdeklődéssel forgatták. A nyílt levélnek neves hangja mindenütt nagy hatást tett, de konstataálni illik, hogy az ellenzéket bizonyos szempontból leverte az a határozottság, melylyel Széll Kálmán a szövetséget taktikáját úgy a multban, mint ma is elítéli. Annnyit meg kellett vallaniok, hogy ezt a levelet az ellenzéki álláspont javára alégha lehet kihasználni.

Egyébként ez a ma már a dátumok napja is volt.

Ma egy hete történt a formásértés.

Es a mai nap az első, melyen már senki sem lépett ki a szabadalvüpartból.

Ugy látszik tehát, hogy a szemzációnk forrása elapadt és Széll Kálmán levele volt az utolsó, melyet még — igaz, hogy érzékeny — esapásnak lehet a szabadalvüpartra nézve mondani. Most már meglepetések alig várhatók. Ellenben most indul meg igazában a nagy készülődés, hogy az országot talpra állítsák. Az ellenzék buzdón dolgozik, hogy a vasárnapi tiltakozó gyűlés minél impozánsabb legyen, szervezi azonkívül országsszerte az ellenzéki tiltakozó meetingeket, de mindezt nem nézi tétlenül a kormány sem s a következő héten talán még több szabadalvüpart meeting lesz az országban, mint ellenzéki.

Nagy várakozással néznek a holnapi eszéle, mikor *Tisza* István miniszterelnök a belvárosi polgári kör bankettjén nagyobb politikai beszédet fog mondani. És nagyobb érdeklődéssel várják a november 29-iki dátumot is, amikor a szövetséget ellenzék vezető férfiai a debreceni református konvent alkalmával személyesen fognak meggyőződést szerezni arról, hogy miképpen vélekedik a református nép az ő vezetőinek a klerikális elemekkel való szövetségeséről. Azt hiszik, hogy az a nap döntő fordulatnak lesz kiindulási pontja.

nép szokásait, a polgárok életmódját, mindent, amit maga körül lát. Leírja nagy szeretettel és igazán poétikusan a maga kertjét és a 3 kis lányát, akikkel a kertben hanurozni szokott. Olyan igazi asszony ez az *Erzsebet*, akiben mindig van valami gyerekeség. Okos, de mégis naiv. Világlátott, de mégis kíváncsi. Néha éppenséggel kalandokra vágyik — szűk lesz neki az otthoni kert. Elindul hát és beutazza kocsin Rügen szigetét. Megszáll elhagyott kis fogadókban, felkel hajnalok és megnézi a tengerpartról a napot, rövid szoknyákban futkos az erdőn, virágokat szed és kagylókat és egyáltalán megtesz mindent, amit egy tisztos és komoly német asszonyságnak nem volna szabad megtennie. Közébe meg elmélkedik a szerelemlről, a nőkérdésről, a tudományról — mond pompás igazságokat és meglepően szellemes megjegyzéseket — s mindezt oly könnyűen beleszővi csövegébe, hogy az ember észre se veszi, miről is van szó voltaképpen.

„*Erzsebet*”-nek éppen ellentéte a kiváló német elbeszélő, *Viebig* asszony. Ő a legobjektívabb író. Omagáról sohasem beszél, egyáltalán keveset törődik a lelkek elemzésével. Csupa nagy, általános érdekű és életbevágó kérdésekről ír, s könyveiben nem egyes egyéniségeknek jut a főszerep, hanem mindig a tömegnek, akit csupa ösefejt, credendő, özö és szűkségszülte szenvedélyek mozgatnak. Első híres könyve: „*Das tägliche Brot*” hatalmas dokumentum a társadalmi kérdés fejlődésének történetéhez. Örjási keretben, széles és merész vonásokkal megrajzolta a fővárosi eszelődnek, a fővárosi züllő kispolgárságnak életét, a csunya és piszkos kenyérharokokat, amiknek a hátsó udvarok és a pincelkások a szinterei. Nemrég megjelent azonban *Viebig* asszonynak egy új

hogy a házasságok tekintetében a teljes jogfolytonosság helyőrállítása nélkül senki sem, Perczel Dezsővel és Tisza István grófjal pedig semmiféle körülmények között sem közvetve, sem közvetlenül tárgyalásokba nem bocsátkozik.

A vezérbi bizottság legközelebbi ülését kedden délelőtt 11 órakor tartja.

A vasárnapi népgyűlés.

A Szelekben ma megint érkezetlen volt a vasárnapi népgyűlés megbeszélése céljából. Polónyi Géza beszámolt az eddig történt intézkedésekről, egyebek közt elmondta, hogy a rendőrség megengedte a népgyűlést, de kikötötte, hogy az összes szónoklatokkal együtt félóránál tovább nem tarthat. A gyűlés közönsége a határozati javaslat elfogadása után a függetlenségi párt Erzsébet-körtéri helyiségei elé vonul a Gizella-téren, a Váci-utcán, Eskü-uton, a Kossuth Lajos-utcán és a Kerepesi-uton át.

Délután 3 órakor az ellenzéki érzelmi ifjúság gyűlésezett és nagy lelkesedéssel határozta el a szövetkezett ellenzék támogatását s e célból részvételt a vasárnapi népgyűlésen.

Polónyi Géza, mint a vasárnapi népgyűlés elnöke ma tárgyalta a szocialisták vezérével, Bakónyi Dezsővel, Grossmann Miksával és Goldner Adolfal az iránt, hogy vasárnap délután, amikor a szocialista népgyűlés és az ellenzéki polgárság gyűlése véget ér, a két tömeg esetleges találkozásakor összeütközés ne történhessen. A szocialista vezetők kijelentették, hogy nekik csak a tárgyalásra volt a felhatalmazásuk és ezért Polónyi kívánságára csak holnap délelőtt 10 órakor adhatják meg a választ.

A szocialisták népgyűlése

Vasárnap délután a szocialisták nagy népgyűlést és tiltakozó körmenetet tartanak. A Tattersallban tartandó népgyűlés napirendje: „A politikai helyzet és az általános választási jog.” A ma kibocsájtott kiáltvány azt mondja a munkásoknak: — Legyetek ott! Mutassuk meg, hogy kik vagyunk, kormánynak és ellenzéknek egyaránt!

Vászonyi és a szocialisták.

Dr. Vászonyi Vilmos a következő levelet írtéte felelős szerkesztőnkhez:

Kedves barátom! Tegnap telefonon folytatott beszélgetésem egy pontban rosszul értetted. En nem azt mondom: „A szocialistákkal nem tárgyalok, a vasuti sztrájk idejében megismertem őket.” Ennek gyanúsító éle volna. Azt mondom: „A szocialistákkal nem tárgyalok, mert a vasuti sztrájk meggyőzött arról, hogy az ilyen tárgyalások veszedelmes félreértésekre adnak alkalmat.” Ez egészen más. Nagyon kérek, légy szives ezt a helyreigazítást közzélni, Udvozöl öszinte barátsággal.

Dr. Vászonyi Vilmos.

A vidék.

Budapest az ország szíve, de mégis a vidék választóközönségének ítélete fogja eldönteni a megindult küzdelmet. Talpra állott az ország szabadelvű tábora is és a kormányelnök s a szabadelvű párt elnöke halomszámra kappák a bizalmat nyilvántató táviratokat. Ma Galgóc, Pozsony, Újvárossy, Parász, Temesszentandrás, Győr, Újszív, Újvidék és Etöd kíván kitartást Tisza István küzdelméhez.

Az ellenzéki képviselők is csatasorba állították híveiket és vasárnap több helyen népgyűlések lesznek, a központból küldött képviselők részvételével. A legérdekesebbnek ígérkezik a nagyváradi, melyet hétfőről kezdre halasztottak. Tisza István miniszterelnök ugyan, amint azt a nagyváradi lapok már évszelezték, nem utazik le a szabadelvű pártunk hétfőre kitűzött gyűlésére, de azért a szövetkezett ellenzék teljes fegyverzetelt vonul föl. Leutaznak: Apponyi Albert, Eötvös Károly, Zichy Aladár, Holló Lajos, Molnár Akos, Lendl Adolf, Vászonyi Vilmos, Rákosi Viktor, Marjay Péter, Szatmari Mór, Barla Ferenc és Bernáth Béla.

Tisza István december 1-én meghívásra Győrbe megy, ahol a szabadelvű párt népgyűlésén nyilatkozni fog a politikai helyzetről.

KÜLFÖLD

Tavaszi Oroszországban.

Budapest, november 25.

Frisz levegő csapja meg az orosz reakcionáriusok arcát. Azt mondják, hogy beköszöntött a cár rengeteg birodalmában a tavasz, a szabadság napja. Mert Pétervárot kongresszusra gyűltek össze a szemsztvók és a cár akaratára ellenére, de mégis tudtával tanácskoztak egy orosz alkotmány kérdésében és 71-en a nép jogaiért és 27-en az alkotmány behozatala ellen foglalnak állást. Új jelenség már maga a tanácskozás is Oroszország horizontján. Amikor II. Miklós cár trónralépett, azt hitték Oroszország szabadelvű elemei, hogy most elérkezett a reformok korszaka és végre megvalósulnak a néptől félreismerett II. Sándor cár reformjai. A szemsztvók képviselőinek küldöttsége elment a cárhoz, hogy előadja megbízóinak kívánásait. Nem forradalmi célok után indultak, még csak radikális újításokra sem törekedtek. A szemsztvók képviselői nem „szabadságkísérők” és tulnyomó részük idegenkedik a haladó kor politikai ideáljaitól. De a fiatal cár azt felelte nekik, hogy kívánásaikat eszelenek és ezért nem teljesíthetők. Duzzogva mentek haza a szemsztvók küldöttei és megkezdődött a harc a korona és a rendek közt, amely annál veszedelmesebbé vált, mert a szemsztvók soraiban mindazok helyet foglaltak, akik a kormányval elégedetlenek voltak és mégis konzervatív maradtak. Szipjagin megbénította a szemsztvók működését, Plehve üldözte őket — mind a két miniszter elbukott. Nem a szemsztvók okozták halálukat, de már az a körülmény, hogy még a konzervatív polgári elemek is helyeselték a politikai merényleteket, fenyegetően megnehezítette a kormányzat helyzetét az egyesült ellenzékkel szemben. A szemsztvók végre elérték céljukat; nem a radikális elemek kívánása szerint, de mégis győzedelmeskedtek.

Az ellenzéki mozgalom hatalomná lett és keresztülvitte, hogy a kormány kénytelen megtérni és számolni vele. E forradalmi mozgalom elismerésének kiszámíthatlanok a következményei. Ma még nem olvadt el a hó, de a jég már ropog mindenfelől. A japán golyók nemcsak az orosz katonák soraiban ütöttek rést, de Oroszország belső viszonyaiban is. De a jég még nagyon vastag, el kell jönniök a márciusi napoknak, amelyek kivívják majd az orosz nép számára is a szabadságot.

Pétervár, november 25.

A szemsztvó-kongresszus, melyen az orosz birodalom valamennyi kormányzóságának képviselői megjelentek, szombaton befejezte tanácskozásait. A szemsztvó-gyűlésnek, mely rendez körülmények között csak gazdasági kérdéseket tárgyalhat, ezuttal megengedték, hogy politizáljon s a kongresszus kilenc pontba foglalva, összeállította az orosz nemzet politikai kívánásait. Ez a kilenc pont, amelyet ma tettek közzé, így szól:

1. A mai rendszer abnormális; mivel a társadalomnak mások a nézetei, mint a kormánynak, e miatt e kettő között bizalom létre nem jöhet.
2. A társadalomnak eltiltása az állam belső ügyeiben való részvételtől, s a közélet fölötti gyámokodás megszüntetendő.
3. A bürokratikus kormányzati rendszer, mely a legfőbb hatalmat elválasztja a néptől, — a közigazgatási önkénynek melegágya.
4. Az állam és a közélet szabályos fejlődése csak akkor lehetséges, ha a társadalomnak szabad részvételen a közigazgatásban.
5. A közigazgatási önkény lehetőségének megszüntetésére okvetlenül szükséges, hogy megállapítsanak és elismertessenek bizonyos élet-elvek, amelyek a személyiség és a magánélet érinthetőségét biztosítják. Senkinek se legyen joga arra, hogy a független bírói hatalom jóváhagyása nélkül bárkit is felelősségre vonjon, vagy bárkinek is a jogait korlátozza. Ehhez okvetlenül szükséges, hogy megállapítsanak az a törvényes ut, amelyen a törvényt megszegő személyek jogainál vagy büntetőjogi tekintetben felelősségre vonhatók. Csak ezen az uton

lehet biztosítani a kormányhatóságok eljárásának törvényességét.

6. A nép szellemi erőinek teljes kifejlesztése, nyomorának megszüntetése, s a közvélemény leplezetlen megnyilatkozása érdekében okvetlenül szükséges a szólási, a sajtó-, a gyülekezési és egyesülési jog szabadsága.

7. Az összes polgárok személyi, polgári és politikai jogai legyenek egyenlők.

8. A társadalom öntevékenysége az egész politikai és gazdasági államélet szabályos és eredményes fejlődésének feltétele. Mivel a lakosok nagyjából része a parasztsztyályhoz tartozik, ezt az osztályt olyan állapotba kell juttatni, hogy ösztívtevényessége és energiája fejlődhesék. Ez azonban csak a közigazgatás és az igazságszolgáltatás gyökeres reformja útján lehetséges.

9. Az állami és társadalmi élet szabályos fejlődésének biztosítására okvetlenül szükséges, hogy a nép képviselői a törvényalkotásban aktív részt vegyenek, valamint a birodalmi költségvetés megállapításában is. Szükséges továbbá az is, hogy a kormány végrehajtó szervei ellenőrizzenek.

Ezeket a megállapodásokat a szemsztvó-kongresszusnak százhárom képviselője közül százegy aláírta. A kormány magára vállalta, hogy e kilenc pontot a cár elé fogja terjeszteni.

Az orosz-japán háború.

Budapest, november 25.

A mai táviratok megint Port-Arthur kétségbeesítő helyzetét adják hírül. Állítólag maga Stösszel tudatta a Rosztoropni parancsnok utján a cárral, hogy Port-Arthur semmi szín alatt sem tudja magát tovább tartani. Eh-ség, fagy és betegség tizedeli meg azok soraikat, akiket a japánok golyói megkíméltek. A csapatoknak nincs téli ruhájuk és elrongyolódott nyári ruhákban és kínai parasztek bundáiban védekeznek egy része a borzalmas időjárás ellen; az éhség, ez a legborzasztóbb ellenség is rágódik a helyőrség csontjain, gyalázatára azoknak, akiknek Port-Arthur ellátásáról még idejekorán gondoskodniok kellett volna. Cassini nagykövét büszkén mondomta a minap, hogy Oroszország elég gazdag arra, hogy addig küzdjön, meg le nem veri a japánokat, de az áldozatul odadobott ezer meg ezer katona nem vivhatja ki maga a győzelmet, a lelkesedés mellől nem szabad hiányozni az erőknek sem, de ez nincs meg egy éhező és rongyos seregben.

Port-Arthur végnapjai.

London, november 25.

A Daily News tokiói táviratot közöl, amely szerint egy magasrangú hadbiztosági tiszt Dalnyból azt jelentette, hogy a *legutolsó társ*, amely a port-arthuri arzenál tözomszéd-ságában támadt, elpusztította az egész újvárossá. A távezés két napig dühöngött és a japán pozíciókról látható volt. A védőseregbe be nem osztott nép egy részét a liaotesani félsziget házaiba vitték, sokan pedig a *hadihajókra menekültek, különösen pedig a torpedónaszádokra*, amelyek a legkönynyebben juthattak védett helyre. A Port-Arthurból elmenekült kínaiak hírel hozták, hogy a városban naponkint átlag ötven ember hal meg tifuzsban és vérhasban. A Daily Telegraph moszkvai levelezője állítólag teljesen megbízható forrás alapján közli, hogy Stösszel tábornok a cárhoz írtett táviratában azt jelentette, hogy *Port-Arthur már nem tarthatja magát sokáig, mert az ostromlók a helyőrséget kiéheztetik*. A kormány körében ezt mint régóta kikerülhetetlennek tudott tényét fogadták, de a cár mindazonáltal nem tudta magát elhatározni arra, hogy Stösszelt a vár átadására felhatalmazza. Egybehangzólag ezzel a Times tokiói levelezője azt sürgönyzi, hogy *ott Port-Arthur ostromlók befejezését már a legközelebbi időben várják*, erre való tekintettel a katonai cenzura immár megengedi, hogy a japán lapok a Port-Arthur körüli hadműveletekről eredeti tudósításokat közöljenek. Ezekből látniuk, hogy a japánok annál a roham-támadásnál, mely a két Tanglungang erőd le-

vételével végződött 14.000 embert, köztük 550 tisztet vesztek, akik közül 200 elesett. A japáni sajtó most ennek folytán azt tanácsolja a hadvezetésnek, hogy kerülje a további vérlekedéseket, mivel Port-Arthur az éhség és a csapatok kimerültsége folytán sokáig már amugy sem tarthatja magát. — A Daily Mail közli tokiói távirat alapján, hogy a port-arthuri orosz védősereg létszáma nyolcezer ember. A léggyűségnek azonban aránylag csak csekély része van téli ruhákkal felszerelve, a többiek a kínaiaktól veszik át a téli ruhákat. A katonák közül igen sokan szenvednek szembetegségekből. Október 26-tól november 12-ig kétezer emberrel többet meg. A város épületeinek nagy része össze van romolva. A város épületeinek nagy része össze van romolva. Az arzenál keleti része teljesen összeomlott. A dockok és hadihajók szintén mind meg vannak romolva. Három hadihajó súlyosan megsérült.

London, november 25.

Tokióból táviratoztak: Egész Japánban növekszik a remény, hogy Port-Arthur most már hamar el fog esni. A japán hajóraj olyan domináló pozícióra foglalt el, hogy az oroszok nem fognak ellenállhatni a két oldalról pusztító bombázások. Tokióba érkezett hírek szerint a Port-Arthur arzenálja közelében támadt tűz temérdek municiót semmisített meg és ez is valószínűvé teszi, hogy Port-Arthur sorsa rövid idő alatt el fog dőlni.

Stüssel halálhíre.

Páris, november 25.

A Matin-nek jelenik Pétervárról, hogy Stüssel meghalt. Ezt a hírt még másnapi nem erősítették meg.

A mandzsuri harctér.

London, november 25.

A Morning Postnak táviratozza tudóstója Kuroki főhadiszállásáról Fuzanon át, hogy a japánok kémszemléi közben sűrűn fordulnak elő összeütközések. Kuropatkin haderejével szemben ismét három új hadosztály vonult fel. A Hun-folyó jege olyan erős lett, hogy nagy ostromgyukot is megír. Mindkét sereg sokat szenved a vízhiány miatt. Azt hiszik, hogy mielőtt a hófúvás alább hagy, újból megkezdődnek a hadműveletek. A keleti szárnynál nyugalom van és a támadásra való készülésnek semmi jele. A Daily Mail tudóstója jelenti Sanghaiból, hogy minden éjjel után az oroszok Szinlungnál megtámadták a japán előőrsöket, akik hosszú ellentállás után visszavonultak és az oroszok azt a megerősített helyet, melyet megszállva tartottak, elfoglalták. Ugyancsak kedden az oroszok támadást intéztek a Sahon át vezető taoszujeni vasúti hid ellen, de itt visszaverték őket. A Reuter-ügynökségnek jelentik az orosz keleti hadsereg főhadiszállásáról: Az elmúlt napokban több ízben megütköztek a kémszemlére kiküldött csapatok. A Patilou-dombnál a japánokat szorongatva visszaverték. A csata igen heves volt, de csak nagyon rövid ideig tartott. Az oroszok 30 embert veszítettek.

London, november 25.

A Reuter-ügynökségnek jelentik tegnapi kelttel Kuroki főhadiszállásáról Fuzanon át: Az oroszok Oku seregének harcát elen tevékenységet fejtenek ki. Hajnában néhány csapat három helyen támadta meg a középhadsereg balszárnyán lévő hadosztályokat. Mig az ellenséget közösen rövid ütközet után visszaverték, a támadásoknak a balszárnyon az volt az eredményük, hogy a japánok heves csata után Patient elfoglalták. Az oroszok sok halottat hagytak a csatatéren.

A balti flotta a szuezi csatornán.

London, november 25.

Az az orosz hajóraj, amely Fölkorsan parancsnoksága alatt tegnap Port-Szaidba érkezett, ma fog a csatornán átmenni. Az egyiptomi hatóságok minden intézkedést megtettek, hogy a csatornában ne követhessenek el merényletet az orosz hajók ellen.

Port-Szaid, november 25.

A három yacht közül, melyek a balti hajóhad előtt vonultak át a csatornán, a Florentina a fran-

cia, az Esmerald és a Katharina az angol zászlót viselik. Nem tudni, kiük a megbízásából mennek a yachtok, de azt hiszik, hogy az orosz admirális szolgálatában állanak, hogy a szuezi-öbölben és a Szudán-szigetek körül lévő zugokat a balti hajóhad érkezése előtt kikutassák. A parton sok polgári ültözött orosz tiszt érkezett. A japán ügynököktől való fölelem teljesen elszórt, sőt az oroszok a kikötői hatóságok intézkedését nagyon keményeknek tartják és azt kívánják, hogy a kereskedelmi bárkákna engedjék meg a hadihajókhöz való közeledést.

Szuez, november 25.

Délelőtt 11 órakor. A Hermione, valamint a Fox nevű angol cirkáló, továbbá az Esmerald és Florentina yachtok, melyek közül az utóbbi enlített a francia lobogót viselik, most vetettek horgonyt a helyi kikötőben. Az orosz torpedócsúzk, amelyek óránként 18 csomót tesznek, Izmailio felé közelednek. Az utolsó rendelkezések szerint ma este az egész hajóraj a Késérü-tavakban horgonyzik.

Port-Szaid, november 25.

Az orosz hajóraj a csatornába érkezett. Az éjjelt Izmailio-ban tölti és reggel folytatja útját Szuez felé.

Port-Szaid, november 25.

A balti hajóhad ma futott be a csatornába. A páncélosokat vontatták. Minden teljes csöndben és zavartalanul történt. Maximov orosz főkonzul kíséri végig a hajóhadat a csatornán.

A titokzatos yacht.

London, november 25.

A reggeli lapok egy new-yorki táviratot közölnek, mely arról ad hírt, hogy egy amerikai távirati ügynökség értesülése szerint a Jarow-gyártelep alkalmazottai már egy hónap előtt beszéltek, hogy náluk egy hajó készült, amely a Thomsón elindult a végéjébe Liebau-n. A hajót yacht-nak jelölték meg. Az állítólagos yacht torpedó- és ágyúalkatrészekkel volt megrakva. Legénysége háromszor akkora bért kapott, mint amennyi a kereskedelmi hajók személyzetének a bére. Az állítólagos yacht fölül elindulása után több hír nem jött. A hulli események után néhány nappal a legénység egy német gőzösön visszatért Londonba. Az amerikai távirati ügynökség szerint ezen a titokzatos yachton torpedó-naszád volt, amelyet a Jarow-gyár Japánnak szállított. Maga a Jarow-cég megtagad minden felvilágosítást a alkalmazottainak is elbocsátás terhe mellett megtiltotta, hogy a hajóról valamit is eláruljanak.

Kodama tábornok nyilatkozata.

London, november 25.

Kodama vezérőrnagy, aki jelenleg a tokiói központi hadvezetéshez van vezérkari főnöknek beosztva és a kínai háború idején Japán hadügy-minisztere volt, azt a kijelentést tette egy amerikai újságíróknak, hogy a japánok minlen nehézség dacára még a tél hónapok folyamán el akarják foglalni Port-Arthur. Az ostromnak teljesen a szárazföld felől kell előlennie, minthogy a japán flotta a partot a tenger felől, amely tele van robbanó aknákkal, nem közelítheti meg. Az oroszok annyira biznak abban, hogy Port-Arthur a tenger felől nem támadható meg, hogy összes ágyúikat csak a szárazföldi támadás visszaverésére használják. A japán ostromló sereg hatvanezer főre rug; többet azonban Nogi tábornok, minthogy az aréál, amelyen támadhat, igen keskeny, nem is használhat. Stüssel tábornok seregét meg a japánok is huszezer emberre becsülik és tudatában vannak, hogy Port-Arthur ostrománál milyen rendkívül nehéz feladattal kell megküzdniük. Port-Arthurnál vannak azonban oly erődök, amelyek egész erődorozatoknak a kulcsát képezik és ha ezek elesnek, az erődöknek egymással való összeköttetése önmagától megszakad és egyenkint való elesésük csak idő kérdése.

Oroszország nem békül.

Berlin, november 25.

A Novoje Vremja nyilván illetékes helyről sugalmazva, cikkeket közöl a békeközelítő törekvések ellen és bizonyos kikel ama hatalmal ellen,

amelyek a háború bevezését sürgetik. A cikk szerint a törekvéseknek semmi eredményük nem lesz. A békeközelítéssel Anglia és a francia kormány nyomást akarnak gyakorolni Oroszországra, de a háborút Oroszország addig nem hagyja abba, míg a japánokat ki nem verik a keletásiai harcokról. „Oroszország jó barátai tartják meg böles tanácsokat maguknak — így végződik a cikk — mert minden békeközelítés meg fog törni Oroszország eltökélt szándékán.” A Novoje Vremja-nak Franciaország ellen irányuló éles hangja itteni illetékes körökben nagy feltűnést kelt.

Páris, november 25.

Az angol és francia diplomáciának békeközelítő tervei meghusultak. Erre vall az is, hogy a francia nagykövet sietve visszatér állomáshelyére.

Előfizetési felhívás.

A Budapesti Napló t. olva-ához, akiknek előfizetése december elsején lejár, azt a kérést intézzük, sziveskedjenek előfizetésüket mielőbb megújítani, nehogy a lap szétküldésében zavarok álljanak elő. Az előfizetések megújításának megkönnyítésére mai számunkhoz postai utalványokat csatoltunk, amelyek már a Budapesti Napló új kiadótulajdonosának címére szólnak s amelyek szerint tehát az előfizetések ezzel a címzéssel küldendők:

A magyar

hírlapkiadó részvénytársaságnak

a BUDAPESTI NAPLO

részére.

A Budapesti Napló egész évre 14 K — fill.
Félévre 7 K — fill.
Negyedévre 3 K 50 fill.
Egy hónapra 1 K 20 fill.

HIREK

Budapest, november 25.

— Személyi hírek. Gróf Goluchowski külügyminiszter tegnap este Pestetich Taszibó gróf meghívására Keszthelyre utazott. — Szógyény-Marich osztrák-magyar nagykövet visszatért Berlinbe és átvette a nagykövetség vezetését.

— A király Budapesten. Ő felsége e hónap 28-án reggel 6 óra 5 perccor rendes kíséretével külön udvari vonaton a fővárosba érkezik Gödöllőről s dél előtt 10 órakor legelsőbb kihallgatást ad. A felség még aznap délután 5 órakor kíséretével visszautazik Gödöllőre.

— A dán trónörökös Budapesten. Keresztély Frigyes dán trónörökös négy napja inkognitóban a fővárosban időzik. A trónörökös Bohle kapitány kíséretében érkezett és a Hungáriában szállott meg, holnapután pedig Sopronba utazik.

— Beteg püspök. Kalocsáról táviratozták: Majorossy János nagypüspök, felszentelt püspök s főrendiházi tag súlyosan megbetegedett. Az agy főpap betegsége általános részvétet kelt. Az érsek helynöki tennöket a káptalan megbízásából dr. Mayer Béla címzetes püspök látja el.

— Királyi keresztelés Olaszországban. Rómából jelentik, hogy az olasz trónörökös keresztelésére is megtörtént már minden előkészület. A keresztelést december legelején tartják meg Rómában. Az udvari szertartás ugyanolyan lesz, mint Jolanda és Mafalda hercegnők keresztelése alkalmával, de az udvari ünnepélyek, minthogy a német császár képviselőjében Albert porosz herceg, az angol király képviselőjében pedig a conaughti herceg megjelenik, sokkal nagyobb szabásnak lesznek. A keresztelésen jelen lesz Nikita montenegrói fejedelem is, megjelennek azonkívül az anyakirályné, a királyi

háza hercegei és hercegnői, a miniszterek, államtitkárok, a többi nagy állami méltóságok, a szenátus és a kamara elnökei és Róma polgármestere.

— **Az angol trónörökös beteg.** A Newspaper című angol lap, nemrég azt írta, hogy a walesi herceg komolyan megbetegedett, miért is az orvosok hosszabb tengeri utazást ajánlottak neki. Ezt a hírt hivatalosan megcáfolták, most azonban a *Military Mail* megerősíti a trónörökös betegségről szóló hírt. Az említett lap feltétlen megbízható értesülés alapján ugyanis azt írja, hogy a walesi herceg súlyos tüdőbajban szenved és ezért orvosai hamarabb tengeri utat küldik. A trónörökös nejevel együtt fog utazni és Egyiptomra, Indiát, esetleg Új-Zealandot is meg fogja látogatni.

— **Csicsericz alezredes izenete.** A közös hadügyi ornámy tudvalegoleg néhány hónap előtt kiküldötte Mukdenbe bacsányi Csicsericz Miksát, a szegedi 46. gyalogezredes egyik alezredesét, hogy az orosz-japán háboru lefolyását tanulmányozza. Néhány hét előtt az a hír terjedt el, hogy az alezredes nemsokára hazajön és újra a 46. gyalogezredhez osztják be. Ez azonban nem fog egyhamar megtörténni. Csicsericz ugyanis a napokban levelet intézett egyik szegedi barátjához, akinek azt írta, hogy egyelőre nem jön haza Mukdenből. A szegedi barátja megkérdezte egy levélben az alezredes-től, vajjon esakugyan olyan-e a helyzet a harezterén, amint a lapok írják. Csicsericz erre röviden a következőt válaszolta:

— *Csak annyit írhatok, ti nagyon részszul vagytok informálva.*

— **Az orosz cárné.** Pétervárról jelentik, hogy az udvarnál járatos személyek értesülése szerint a cárné egészségi állapota, a trónörökös születése óta, nagyon javult. A lelki lehangoltság, amely ezélelt valósággal beteggé tette a cárnét, egészen elmúlt és a hallgatag ezárnéból vidám szony lett. Naponta sok szerencsekívánatot kap angol é-amerikai gyermekektől s a tömérdek gratulációt mind megörzi.

— **Hans Meyer felolvasása.** Hans Meyer tanár, a lipcsei Bibliographisches Institut igazgatója, hírneves kutató utazó a Magyar Földrajzi Társaság felkérésére nemsokára Budapestre jön és december 1-én előadást tart az Uránia tudományos színházban a forró égöv havasiban tett utazásairól. Meyer két ízben, 1889 és 1898-ban járta be a Kilimandzsaro hóval és jéggel borított hegyvidékét, Az előadás jegyek már most, válthatók az Uránia színház pénztáránál.

— **A német trónörökös menyasszonya.** A Riviera közönsége szinte zaklató kíváncsisággal érdeklődik most *Cecilie* meklenburg schwerini hercegnő iránt, aki néhány napja angol nevelőnője társaságában Cannesban üdül. A francia hatóság képviselője üdvözölte a német trónörökös menyasszonyát, *Offenberg* báró orosz helyettes-konzul bokorétát adott át neki, Cannesban tartózkodó nagytatyja, *Nikolajevics* Mihály nagyherceg pedig származását, *Tolsztoj* táborkot küldötte a pályaudvarra, hogy a nagyherceg nevében, a ki gyöngékdöése miatt személyesen nem jelenthetett meg, üdvözölje a hercegnőt. A *Wenden*-villában, a hol a hercegnő lakik, odög *Torby* grófnő, *Nikolajevics* Mihály nagyherceg morgamatikus felesége volt az ott megforduló társaság fejedelmője, most azonban a fiatal, karcsu hercegnő teljesen háttérbe szorítja a grófnőt.

— **Egy királyné adósságai.** Lihokalani, Havai volt királynéja, mint amerikai lapok írják, Washingtonba érkezett, hogy megfigyogassa *Tookewelt* elnököt. Az ex-királyné ugyanis nagyon belé-süppedt az adósság binárijába s az Egyesült-Államok kormányja készknek nyilatkozott neki segédközet nyújtani. Lihokalani királyné adósságai másfél millió koronára rugnak. Egy impresszárió ugyan elég előnyös ajánlattal élt; nemyiben készknek nyilatkozott neki kétmillió koronát fizetni, ha ellenértékül egy hónapig mutogatni engedti magát Amerika nagyobb városaiban. A szemfüles ember, ugy látszik, számított arra, hogy egy királyné, aki nem képes adósságait kifizetni, elsőrangú látványosság volna Amerikában. De Lihokalani királynében még maradt a multból annyi fölényes büszkeség, hogy

ez erősen üzleti ajánlattal elfordult s inkább az Egyesült-Államokhoz folyamodott segítségül.

— **Koburg Luiza hercegnő.** Londonból táviratozzák, hogy *Lónyai* Elemér és felesége a jövő hónapban több heti tartózkodásra Angliába érkeznek. Velük lesz alkalmasint *Luiza* kőburgi hercegnő is. A gróf pár Wight szigetén fog lakni. Egy párisi távirat szerint a hercegnő elméjének megvizsgálására felkért *Magnan* és *Granier* orvosokat december 17-én fogják meghiteltetni a polgári törvényszék előtt. A törvényszéknek erről a határozatáról diplomáciái uton fogják értesíteni a hercegnő férjét és atyját, hogy az eskü letétel aktusánál magukat képviselteshessék.

— **A pécsi múzeum megnyitása.** A pécsi városi múzeumot e hó 27-én, vasárnap délelőt adják át ünnepélyes rendeltetéseknek. Az ünnepélyre a fővárosból Pécsre utaznak: *Szalay* Imre miniszteri tanácsos, a múzeumok és könyvtárak helyettes főfelügyelője, aki *Bereziczy* minisztert és *Wlassics* Gyulát, a múzeumok és könyvtárak országos tanácsának elnökét fogja képviselni, továbbá *Radics* Jenő miniszteri tanácsos és dr. *Schönherr* Gyula, a Nemzeti Múzeum igazgatója öre.

— **Bátori Schulz Bódog szobra.** Kőrmöcbányáról táviratozzák, hogy jeles születésnap, *Bátori Schulz* Bódognak, a szabadságharc hősnének a város főterén szobrot állít. A város 5000 koronát szavazott meg a célra és Barsvármegyét felkérte, hogy támogassa a hazafias és kegyeltes óel megvalósításában, egyttal felirt a helygimnáziumterhez, engedje meg az országos gyűjtést. Minden magyar ember kívánja, hogy a kőrmöcbányaiak szép terve mielőbb megvalósuljon; a magyarság áldozatkész-ségére joggal számíthatnak azok, akik a szobor költségeinek előteremtésén fáradoznak.

— **Natalia királyné adományai.** Belgrádból táviratozzák: *Natalia* királyné *Milán* királynak kétmillió frank értékű fegyvergyűjteményét a szerb nemzeti múzeumnak, 800.000 frank értékű könyvtárát a nemzeti könyvtárnak, *Sándor* és *Milán* királyok berendezését a krusedoli kolostornak ajándékozta. *Sándor* király többi hagyatéká, jótkönyve-cétra fog jutni. A királyné Biarritzban *Sándor*-menházát építet.

— **Német költő — Tisza Istvánról.** *Blumenthal* Oszkár, a németek nálunk is népszerű írója, akinek *Aranykakas* és *Mozgó fényképek* című vigjátékait a budapesti közönség annyiszor megtapsolta, a berlini *Börsenkourir* ma érkezett számában *verset* írt *Tisza Istvánról*. A vers hevenyészett fordításban így hangzik:

A nagy viláiban érv már nem csatáz,
A handshanda lép a szó helyébe,
A pártok égnak val, szélaj dühökbe!
S örül khaoszént forr, gomolyg a Ház,
A felmázt csta dühös tüzeben
A kormányelnök all csak sziklaképpen,
Felhangzik a „bejárá”, „bitang” zenéje
S pár tintatartó is ropul feléje...
De mindez mintha nem is neki szólna,
Hallgat, mosolyg: „Hész ez már régi nóta!”
De im elöppen újra pár levél,
Fejét előzö az új tintasüveg
S a kormányelnök szöl kedélyesen:
„Hát már esakis nekem van itt fejem?
Aztán elindul hidegvérűen...
Igy gyözött egy férfi száz emberen,

Blumenthal Oszkár.

— **A nemzeti múzeum új rendje.** A magyar nemzeti múzeum Széchenyi-könyvtárának olvasóter-mében ez évi október hónap 3-án lépett életbe az új rend, amely szerint a könyvtár szombat kivételével naponta délelött 9 órától délután 4 óráig van nyitva a közönség számára. Az új rend, mint a statisztikai összeállításból kitünik, teljesen bevált. Mindjárt az első hónapban, októberben, 3881 személy hasznáta az olvasótermet, míg a mult év október havában 2800 volt a látogatók száma. Ez öröndetes eredmény alapján az új rendet végelesítették.

— **Kitüntetés.** A Héj és Stiasny budapesti szígyártó és nyerges üzletet a st.-louis kiállításon kiállított magyar löszéreméért, valamint nyerges felszerelésekért az ezüst éremmel tüntették ki.

— **Apácák mint postatisztek.** *Ursbergben*, egy kicsinyke sváb faluban nagyon érdekes újítást hoztak be, amely valósággal fordulatot jelent az apácák szervezetek történetében. A postai ügynökséget tudniillik egy katolikus nőegyesületnek adták bérbe,

amely viszont a Szent-József női kongregáció tagjait kérte föl a posta-szolgálatra. A zárda csöndes, világtól elzárt köréből így kerültek az apácák a világor-galom egyik gyújtópontjára.

— **Merénylet-lev Páter király ellen.** Belgrádból írják nekünk, hogy a tegnapi *Negotin*-ban letartóztatott *Nikolics* Milán százados ezem-zációos vallomást tett a *Péter* király ellen tervezett merényletéről. Letartóztatták azért, mert tisztársait a fennálló rendszer ellen lázította. Terve ugyanis az volt, hogy *Péter királyt saját-kezüleg meggyilkolja* s hogy ezt végre is hajthassa, két fiatal tisztet igyekezett tervének megnyerni, de az a negotini téparancsnokságnál elárulták őt. *Nikolics* merényletének terve an-nál kinosabb feltűntet, mert eddig katonai körökben nagy becsülésnek örvendett és egy nyugalmazott ezredes leányával jegyben járt. Akivel holnap kellett volna megesküdni. *Negotin*-ban azt beszélik különben, hogy *Nikolics* megörült.

— **Közmondások a cárról.** A *Figaro* néhány jellemző közmondást közöl, amely a cárt és a cár helyzetét pompásan illusztrálja. Ime egy pár közmondás:

— Ha a cár a tálba köp, a tál megpukkad a büszkeségtől.

— A korona nem védi a cárt a fejfájástól.

— Még a cár tüdeje sem bírja kifújni a napvilágot.

— A cár láta is vérzik, ha kancsuka éri.

— Ha a cár bérelt lovon jár is, minden lépés egy mértföldet számít.

— A cár a jó isten rokona, de mégsem az öcsése.

— A cár karja hosszú, de mégsem ér az égig.

— A cár ecetjétől nem lesz édes az étel.

— A cár kezén nincs több uj ötnél.

— A cár hangjának visszhangja két akkor is, ha nincs is hegy a közelében.

— A kövér cárt a halál éppen olyan könnyen viszi, mint a levezénylő koldust.

— **A kibic bosszja.** Az éjszaka erős telefon-csenés zavarta fel a főkapitányság ügyeletes tiszt-viseletjét:

— Kovács Aladár magánzó vagyok. Fontos bejelentésem van. A Műegyetem-kávéházban órási hazárdjáték folyik. Tessék detektiveket kiküldeni. A detektiveket megvárnom itt az Erzsébet-híd-kávéházban és majd elkalauzolom őket.

Az ügyeletes rendőrtisztviselő nyomban detektiveket küldött ki, akik azonban Kovács Aladár magánzó urat már nem találták a kávéházban. Ott nem is ismerték, csak annyit tudtak róla, hogy be-ment a kávéházba és onnan eltűnőlt. A detektivek átnemtek a Műegyetem-kávéházba, ahol mélyszégyes csend volt. Mindössze egy katonatiszt kártyázott egy földbirtokossal, még pedig alsóst. Itt azután a detektivek megállapították a következő mul-tóságos esetet. Ugy éjféltájban egy berugott ember állított be a kávéházba, megitta a feketekávéját, aztán a katonatiszt mellé ült kibicelni. Hamarosan beletűzesedett és kritizálni kezdte a játékok. Egy ideig csak türték a kellemetlen kibicet, később, mikor már türethetetlen lett, a pincérel kidobatták a kávéházból. A kibic erre, hogy bosszút álljon, telefonált a főkapitányságra. A rendőrség most nyomozza a tréfás kedvű kibicet hatóság félrevezetése miatt. Eddig már megállapították, hogy hamis nevet mondott be, mikor telefonált.

— **Flaubert szolgálja.** *Flaubert*ről, a hírneves francia regényíróról a minap érdekes életrajz jelent meg Párisban. Az életrajz-író pompás anekdoták mond el könyvében a költő szolgáljáról, akit *Narciss*-nak hívtak. *Narciss* jó és hűséges volt, a szolgálk mintaképe, a legbecsületesebb lélek — ha, nem volt részeg. Csakugy Narciss mindig részeg volt! Egy estén tökrézezen jött haza és egy székbe vetette magát. *Flaubert*, akinek jó is könyörületés szive volt, szó nélkül állt föl íróasztalától s a tántorgó *Narciss* karonfogva vitte szobájába. *Narciss* felette meghatotta ura jósa. Fölugrott, esőket nyomott *Flaubert* arcára s így szólt:

— Oh uram, uram, minden jó volna már, de hogy leszek a eszmámmal. Istenem, ha lehoznám!

Es *Salombo* írója letérdelt s lehozta *Narciss* eszmáját...

— **A pesti izr. hitközség képviselőtestülete** vasárnap, november 27-én délelött 1/211 órakor a hitközség diszterében (VII., Sip-utca 12. sz.) rendkívüli közgyűlést tart.

— **A német császár és a salétromgyártás.** Ismeretes a német császárnak sokoldalú érdeklődése és áldozatkészsége is minden iránt, ami a német nép erkölcsi és anyagi erejét gyarapíthatja. Legutjában a mesterséges salétrom előállítására vetett szemet, mert rengeteg összeg meg a Németországban Chilébe a puskaporhoz szükséges salétromért. Arra gondolt, nem lehetne-e a salétromot mesterségesen előállítani és megbízta Ostwald tanárt, hogy a kérdést, tanulmányozza s e célból a Berlin melletti Neu-Babelsbergben egyszerű laboratóriumot építtetett a tanárnak.

A salétromkészítés kérdése katonai szempontból rendkívül nagy fontosságú; a puskaporoknak ugyanis a salétrom egyik lényeges alkotórésze; a füst nélküli puskaporok nem kell ugyan salétrom, de a füst nélküli puskapor nem minden hadicélra alkalmas. A salétromot az összes európai puskaporgyárak Chiléből, Dél-Amerikából vásárolják, mert nagy mennyiségben csak ott bányászzák a salétromot. Az európai államok számára ugyancsak naponta szállítanak egy-egy nagy hajórakomány salétromot Chiléből. Ha az észak-amerikai Egyesült Államok háborúba keverednének valamelyik európai nagyhatalommal, az Unió kormányának kétségkívül az volna a legelső dolga, hogy a salétromszállítást Chiléből megakadályozza; ha ez sikerülne neki, és nagyon könnyen sikerülne, akkor az európai ellenfeleink csakhamar elfogyna a puskapor. Vilmos császár azért akarja a chilei salétromszállítást függetleníteni a német puskaporgyártást, ami azonban nem valami könnyű dolog; a salétromnak nitrogén a főalkotórésze, de nitrogénből közvetlenül salétromot csinálni még nem tudnak a német kémikusok. Vilmos császár nagyon bizakodik Ostwaldban, aki ötletes fölfedezésével már világhírré tett szert. Ostwald különben is azon dolgozik, hogy Európát függetlenítsék Amerikától; az óriás amerikai petrolium-impórt már régen szegte útját a német kémikus fejébe s azok a kísérletek, amelyeket azért végeztek, hogy egy a világításban, mint a motorok hajtásában a petroliumot valamely más anyaggal pótolja, elméleti tekintetben fényes sikerrel jártak.

— **Az innsbrucki események.** Innsbruckból táviratozzák, hogy *Nogonoski* tartalékos hadapród-tiszthelyettes, aki az innsbrucki zavargások azt a szakaszt vezette, melynek egyik közlegénye *leszarta Pessei* festőt, hosszabb szabadságra küldték. A tiszthelyettes szálka a németek szemében és át fogják helyezni, de egyelőre szabadságotkaptak, hogy ne lássák büntetésnek áthelyezése.

— **Házasság.** Dr. *Láng Béla* ügyvéd november 26-án tartja esküvőjét *Goldstein* Erzsikével, *Goldstein* Fülöp gyáros leányával Temesvárott.

— **Egy tolvajbanda története.** Hajdunánásról írják nekünk: Régióta dézmálgatta egy tolvajbanda a baromfiudvarokat, anélkül, hogy a csendőrség a tolvajok nyomára akadt volna. Tegnapelőtt hajnali három órakor *Kornstein* József szatmalkalgyáros udvarába lopózkodtak be a tolvajok. *Kornstein* azonban villamos vezetékét csináltatott házának minden ajtajára, úgy, hogy mikor valamelyik ajtó kinyitották, a *Kornstein* hálószobájában elhelyezett csengő szólni kezdett. Ilyenformán, mikor a tolvajok fölfestették a baromfiudvar ajtaját, a házbeliel odasiettek és lefűltek a banda egyik nőtagját. A tolvajok hárman voltak, de a másik kettőnek sikerült megmenekülnie. A kelepőbe került asszony furfangos módját cselezte ki a menekülésnek. Németül azt mondta *Kornstein*nek, hogy erőssze el, ő a felesége. Koromsótét északra volt és *Kornstein* nem láthatta az asszony arcát, de nem érezte el, hanem kézenfogva a ház elé vezette. Mikor elengedte, az asszony futásnak eredt. Később azonban mégis elfogták. Másnap kézre került a banda másik asszonytagja is. *Mocsár Bertin* és *Kankáné*, két cigányasszony volt a két jeles asszony. A banda férfitagjait azonban egyikük sem akarta elárulni. A börtönben másnap *Mocsárné felakasztotta magát.* November 23-án a férje, *Mocsár Bertin* a templomtorony egyik ablakából az utcára vetette magát és szörnnyelhet. Ő volt a tolvajbanda harmadik tagja.

— **Karácsonyi képkiallítás.** A Képzőművészeti Társulat téli kiállításának keretében kisebb festményekből karácsonyi képkiallítást rendez a városi múzeum egyik helyiségében, melynek célja, hogy a műszerető közönség kisebb összegért is

hozzájárulhasson igazi műalkotásokhoz. A kis kiállítást, melyen több jeles művészünk fog szerepelni apróbb munkákkal, *Paur Géza* műtárols rendezi.

— **Veszter Imre és Sümegi Vilmos.** Egy budapesti lapban az volt írva *Veszter Imre* orsz. képviselőről, hogy az utolsó képviselőházi ülés után *Sümegi Vilmos* orsz. képviselőt a villamos kocsi-ban hazaárulónak nevezte és leszállásra kényszerítette. Erre vonatkozólag *Veszter Imre* nyilatkozatot tesz közé, helyreigazítva a tényállást. Az igazság szerinte az, hogy *Sümegi* a kocsit hátsó peronjáról rákiáltott:

— Ott a hazaáruló *Veszter*, hazaáruló, hazaáruló!

Sümegi ezt olyan modorban és oly dühösen mondta, hogy *Veszter* azt hitte, részeg emberrel van dolga és néhány drasztikus szón kívül egyébbel nem feleltetett már azért sem, mert *Sümegi* az indulás után nyomban leugrott a kocsiról és sietve eltávozott.

— **Művészeti zsúr.** Ma este tartotta a Magyar nők köznevelődési köre első zsúrját ebben a szezonban. Előkelő közönséggel telt meg erre az alkalomra a körnek Városligeti fasor 26. sz. alatt levő helyisége. A zsúr *Pekár Gyula* felolvasásával kezdődött. *Pekár Vitézi udvarlás* című novelláját mutatta be a közönségnek, amely mindvégig nagy érdeklődéssel hallgatta a kiváló író finom ízléssel megírt romantikus elbeszélést. *Pekár* felolvasása után *Bartba Miklósné* és *Rónay Ödön* énekeltek, majd *Geyer Steffi*, a fiatal hegedűművész nő lépett a dobogóra és *Dienzl Oszkár* zongorakísérettel mellett művészi interpretációját kelt dalt játszotta. *Geyer Steffi* nagy tetszéssel fogadott hegedűjátéka után megmozdultak a tömött széksorok és a vidáman csévegő vendégek között téat, sandwichet és édességeket szervezték az est szeretetreméltó háziasszonyai.

A fényesen sikerült zsúron jelen voltak névsora a következők:

Báró Dániel Ernőné, *Tormay Cecil*, *Arany Lászlóné*, *Rohozney Gedeonné*, *Varró Indárné*, *Törley Józsefné*, *Törley Ilonka*, *Steller Antalné*, *Szegedi Muzsik Aladárné*, *Dárday Sándorné*, *Szende Dárday Olga*, *Monzpartné*, *Károssy Józsefné*, *Barkó Miklósné*, *Kammerer Ernőné* és *Marienne*, *baró Braunecker Stina*, *Barabás Béláné*, *Hertzka Elza*, *Ferchingert Elekné*, *Rónay Paula* *Haracek Lászlóné*, *Rónaszék Trux Hugóné*, *Gaál Jenőné*, *Szontagh Aranka* és *Erzsi*. *Simayné Fáy Szeréna*, *Gajzók Irma*, *Tuszkay Ödöné*, *Gömbösné Galamb Margit*, *Szerviszky Kázmérné*, *Horánzky Irma*, *Thék Endréné*, *Vigh Albertné*, *Feszler Albertné*, ifj. *Lónay Sándorné*, *Horváth Janka*, *Fröhlich Harry*, *Zippernowsky Károlyné* és *Ilona*, dr. *Hoór Tempis Mórné*, *Orth Ambrusné*, *Karowsky Bertalanné*, *Szalay Sándorné*, *Basch Gyuláné*, *Csillag Teréz*, *Gruz Albertné*, *Hollós Mártonné*, *Waugh Frigyesné*, *Zeller Lászlóné*, *Adél* és *Giza*, *Farkas Gyuláné*, *Elek Albertné*, *Somló Károlyné* és *Margit*, *Kardos Mártonné*, *Bogay Kálmáné*, *Tutschkóné Bexheft Lili*, *Dávid Margit*, *Barabás Atala*, *Barkóczy Angyalika* és *Etel*, *Gerő Sarolta*, *Sárosy Bella*, *Deák Gyuláné*, *Sümeghy Józsefné*, *Zempléni Gyuláné*, *Radnitz Simonné*, *Stefanits Istvánné*, *Popper Camilla*, *Beer Hilda*, *Gerley Lajosné*, *Szirmay Arthurné*, *Ulrichne Geyer Józsefné*, *Horváth Mihályné*, dr. *Frank Olga*, *Jakab Bizella*, *Kleiné Hahn Jusztin* és *Ilonka*, özv. *Radenich Simonné*, *Kaczkovics Margit*.

— **A bécsi szénrakodók sztrájkja.** Bécsből telefonálják lapunknak: Ma reggel valamennyi szén nagykereskedőnél megkezdtek a munkát. Az északi vasut szentelepein azonban még szünetel a munka. A vasut igazgatósága hirdetményt tett közzé, melyben kijelenti, hogy mindazokat a munkásokat, akik önként abbahagyták a munkát, elbocsátottaknak tekintik. Helyettük tót munkásokat fogadtak fel.

Ellenbogen szocialista képviselő, a sztrájkolókat képviselője ma felkereste *Jeitiles* udvari tanácsost, a Nordbahn vezérigazgatóját, hogy engedékenységre bírja.

Ellenbogen és *Jeitiles* közt ez a beszélgetés folyt le:

A vezérigazgató: Mivel szolgálhatok?
Ellenbogen: Én az ön 300 szénmunkásának sorsát jöttem tudakolni.

A vezérigazgató: Azok csak voltak munkásaim, mert elbocsátottam valamennyit a sztrájk miatt
Ellenbogen: S ez a határozat megváltíthatatlan?

A vezérigazgató: Kérem, tudassa a munkásokkal, hogy ma még szabad utazásuk van és ingyen mehetnek haza vasuton.

Ellenbogen: Ez az ön utolsó szava?
A vezérigazgató igennel válaszolt s kezét nyújtott *Ellenbogen*nek, de ő nem fogadta el a feléje nyújtott kezét, mire *Jeitiles* udvari tanácsos megjegyezte:

— Képviselet ur, én bátorkodtam önnek kezét nyújtani!

— Észrevettem — felelt *Ellenbogen* — de ön nem kénszerítet, hogy elfogadjam kézszerítést.

Ellenbogen eltávozott s egyelőre a békéltetési kísérlet meghiúsult.

— **Szegény gyermekek fölruházása.** Az ó-budai izraelita hitközségnek szegény gyermekeket fölruházó bizottsága tegnap osztotta ki a téli ruhákat. A hitközség ötvennyolc fiút és huszonkét leányt, összesen tehát nyolcvan gyermeket látott el új ruhával. A fölruházó bizottság elnöke *Deutsch Lipót*, a hitközség alelnöke volt, tagjai pedig a következők: *Handel* Zsigmond, *Schwarz* Gábor, *Berg* Armin, *Mittelmann* Bernát, *Klein* J. Jakab, *Weisz* Simon, *Radnány* Adolf, *Weisz* Mór H. és *Löwy* Lipót. Az emberbaráti célra díszetreméltó buzgóssággal gyűjtötte az adományokat *Löwy* Lipót. A fölruházás alkalmából szombaton, november 26-án ünnepélyt rendeznek a hitközség iskolájában.

— **Csipke- és himzegkiállítás.** A közjótékonyági egyesület, élén gróf *Csáky* Albiné elnökkel, művészeti szempontból elsőrangban érdekes, ember-szerető szempontból pedig föltétlenül pártolandó eszme megvalósítására buzgólkodik. *Szmik Antal* igazgatómárnék egyszerű csipke- és himzegi gyűjteményéből, amelyhez hasonló nincs talán az egész országban, kiállítást akar rendezni és a befolyó jövedelmet a szegények javára fordítja. A gyűjtemény valóságos műremekeket foglal magában és esztétikai értékén kívül etnográfiai érdekessége is van. *Szalay* Imre, a Nemzeti Múzeum igazgatója a Csáky grófné felkérésére lekötelező előzékenységgel engedte át a múzeum helyiségeit a kiállítás céljaira s a napokban már a rendezéshez is hozzálátnak; a munkának ezt a részét dr. *Seemayer* Villibald, a Nemzeti Múzeum néprajzi osztályának igazgatója vezeti. A kiállítás valószínűleg december elején nyílik meg és minden látogató a közjótékonyági egyesület sorsjegyeiből is ingyen kap egyet.

— **Halálozás.** Nagyváradról táviratozzák: *Kornstein* Lajos dr. a biharmegyei orvosi kar egyik legtekintélyesebb tagja, a nagyváradi törvényhatósági bizottsági tagja meghalt.

Temesvárról táviratozzák, hogy *Vargics Imre* volt országgyűlési képviselő ma 70 éves korában meghalt. Első ízben *Temesvár* mandátumával lett tagja az országgyűlésnek. 1878. óta pedig a végvári kerületet képviselte, de az utolsó általános választásoknál kisebbségben maradt *Gorove* Lászlóval szemben. A szabadelvű párt legtisztelhetőbb tagjai közé tartozott, amelynek hosszú ideig alelnöke is volt. Önzetlen jelleme, tiszta meggyőződése, tántoríthatatlan szabadelvűessége alkották egyéniségének kimagasló vonásait. *Temesvármegye* szabadelvű pártjában is vezérszerepet vitt és a megyegyűléseken sokszor győzelemre vitte a magyarság és a liberalizmus zászlaját. *Telbisz* Károly polgármester apósát gyászolja az elhunyt öreg urban.

— **Nagy tűz Kiszomborban.** Makóról jelentik, hogy a szomszédos *Kiszomborban* tegnapelőtt nagy tűz pusztított, amely négy házat hammasított el. A tűz *Tóth* Imre udvarában keletkezett és hogy nem okozott nagyobb kárt, annak köszönhető, hogy idejében kérték Makóról segítséget. *Tóth* Imre mentés közben fejtén, arcán és kezén súlyos égési sebeket szenvedett.

— **Elrabolt fiú.** Newyorkból jelentik: A st. Louis-i kiállításban elrabolták egy *Putney* István nevű tizenhat éves fiút, aki egy egyszeres milliommónak a gyermeke. Az ifjú november 16-án meglátogatta a kiállítást, ahonnan aztán nyomtalanul eltűnt. Csaldéja eleinte rablógrilkosságát tartotta, mert a fiatalember magával vitte huga ésszerit; de tegnap az a hír érkezett a családjhoz, hogy a fiatalember jó egészségnek örvend és hogy jelentősen váltásdíjért családjához juttatták. Azt hi-

szék, hogy a rablást úgy vitték keresztül, hogy egy feltűnően szép leány elcsábította a társaságotól. A szülők már kijelentették, hogy a váltságdíjat megfizetik.

— **Meggyilkolt gyógyszerész.** Kassáról táviratozták, hogy ma délelőtti Salgó János szépségi gyógyszerészt vadászat közben ismeretlen vadörzök leölték. A csendőrség keresi a tetteseket.

— **Osztályorsorsjáték.** Az osztályorsorsjáték mai húzásán tízezer koronát nyert 57566, kétezer koronát 78748, 92253, ezer koronát 27179, 15117, 82522 koronát 79294, 86484, háromszáz koronát 40280, 23470, 15395, 60529, 54606, 21150, 24085, 41831, 87396, 58304, 19901, száz koronát 33114, 20912, 27878, 40986, 94274, 35506, 93823, 9221, 90996, 49091, 101573, 72331, 43426, 189, 8051, 13912, 85479, 63627, 23482, 5403, 9517, 65981, 76842, 93381, 84978, 104787, 91180, 73752, 84078, 30394, 14972, 103548, 37962, 60834, 13619, 103097, 5016, 75148, 62947, 20775, 39956.

(x) **A Berke-Gottlieb-féle hirdetést** olvasóink becses figyelmébe ajánljuk.

(x) **Kincs a föld alatt.** Talán ilyen már nem is létezik, csak a mesemondók fantáziájában. Ufána kutatni valóban nem érdemes. A föld fölött sokkal értékebb kincset találhatunk minden aranyláng-fáradtság nélkül az *első alföldi cognacgyár* 77. útján. Kincs az egészség! Ezt pedig el lehet érni a *barack-cognac* által, mely megüli ellen biztos szer. Vért és erőt ad. Teasék a gyarvénységre fordítani Kecskenétre, ingyen küld kívánata árjegyzékét és a *Barackhíradó* mutatószámát.

(x) **Fővárosi Orfeum.** A „Schliersee“ nevű világhírű népszínmű társulat, amely 30 évtől kezdődő magvas felsőbajorsági hegyalakból áll, november hó utolsó napján érkezik Budapestre, hogy december 1-én megkezdje vendéglátását a Fővárosi Orfeumban. A már tizenkét éve nagy sikerekkel világot járó népszínműtársulat ezuttal először szerepel Budapesten. Ez a 30 felsőbajorsági népszínművész óriási készlettel utazik, és eredeti hegyvidéki népies viseletüket paraszt buraikat mezőgazdasági eszközeiket és munkás szerszámait hozza magával a társulat. Igen nagy értékű díszleteiket jelentékeny müncheni festőművészek terveztek. A világhírű társulat előadásait, amelyek megragadóan realiztikus módon foglalkoznak a bajor nép életével szokásaival és erkölcsével, igen nagy érdeklődéssel várják különösen művészi körökben. A „Schliersee“ előadásai nemcsak mulattatók, hanem egy igen hatalmas rész bajorsági kulturhistoriát is mutatnak be.

A nyomor önkéntese.

— Egy szenzációs könyvről. —

Érdekes módon tanulmányozta az amerikai Egyesült Államokban 66 német munkások életviszonyait egy *Köln* nevű magyarrangú német államtisztviselő egy évig járt Amerikában és ennek az esztendőnek több, mint nyolc hónapját munkások között töltötte olyképpen, hogy *magya is munkásnak állott be* és társai közül senki sem sejtette, hogy a munkászbonyban német *Regierungsrat* rejlik, aki azelőtt is érdeklődött a munkáskérdés iránt, de csak úgy és csak annyira, amennyire a bürokraták az irászatlank mellett érdeklődnek az ilyen problémák iránt. Tapasztalásait jókora könyvben mondja el *Köln* ur, aki értékes tanulmányokat tett Amerika földjén és nem sajnálkozza el a maga tapasztalásának, amit mások már megletták és meg is írtak Amerikáról.

Ezt a szenzációs könyvet érdemes lapoztatni. Amikor elindult utjára, rossz szemmel nézte a munkásmozgalmakat. Anyagot akart gyűjteni a proletárok mozgalmai ellen és úgy tért vissza a mag hazájába, mint a munkásoknak és a munkásmozgalmaknak lelkes barátja. Közelről látta a nyomorúságot ezer alakjában, benne élt maga is, és a sok szomorúság, ami körülvette, egészen átalakította az elméleteken csüngő bürokrata modern emhorré lett. A német Harun-al-Rasid két hónapot töltött már Amerikában, amikor terve megvalósításához fogott. Az Egyesült-Államok ipari metropolisát, Chicagót választotta tevékenysége első színteréül, ahol egyetlen teremtet lélek sem ösmertte. A német konzulátust kereste föl mindenekelőtt, hogy munkát kapjon, onnan a Deutsche Gesellschafthoz utasították, mint amely társaság munkaközvetítéssel foglalkozik. Ez történt novemberben és az első benyomás, amelyet *Köln* a társaság helyiségeiben szerzett, kedvezőtlen volt: azt a melegt, azt a gőzt érezte ebben a helyiségben, amit a *szegény emberek szagának* neveznek. *Multja iránt nem érdeklődtek, sőt csak annyit*

kérdeztek, hogy katona volt-e? Tartalékos hadnagy-nak mondotta magát. A társaság hivatali szobájában sokan táraztak, az arucok sok nyomorúságot, erős gondokat tükröztek. Neki sem tudtak munkát ajánlani, csak szállást egy német vendéglősnél, akinek a fogadóijában tizenkét szobája volt, a tizenkét szoba közül csak kettőnek volt ablaka, a többi ablak-talan volt és csak egy kis résen át hatolt be a folyosóról valami levegőjele a sötét kamrákba. A kormánytanácsosnak is ilyen sötét jobb jutott, heti 14 dollárért. A külső városrészekben zokkba a munkáskálások, de aki munkát keres, a centrum közelében tartózkodik és itt ócsa pénzért nem kap külön-bet. A Chikagóba érkező európai munkások az első időben mind ilyen szállásokba kerülnek. Itt, ebben a szállásban minden vendégnek külön szobája volt, de a város centrumában olyan fogadók is vannak, ahol napi 10, vagy heti 50 centért kap a munkás szállást, csak hogy ott közös szobában lálnak az emberek három-négy sor egy van egymás mellett, az ágyakat dróthálózat veszi körül, úgy hogy kettecnek is beillenek. A német államtisztviselő néhány napon át ezeket a szállásokat is „kipróbálta“.

Enni a maga fogadóijában nem kapott, hanem a fogadós n. n. tízcentes vendéglőt ajánlott neki, a melyet föl is keresett és ahol tíz centért húseledelt adtak neki, amelyhez leves, vaj, kenyér, pudding, kompót, kávé ingyen járt. A tisztaság nagyon sok kívánnivalót hagyott és lelki erőre volt szüksége, hogy az úfodort leküzdje a tízcentes népvendéglőben. Chikagóban nincsenek szigorú egészségügyi rendszabályok.

A híres chikagói vágóhidről is nagyon sok rossz has kerül a benzszőlőtek asztalára. A Kubában harcoló csapatoknak annak idején olyan konzerveket küldöttek, amelyek döglött állatok húsból származtak. A szállás és az ellátás dolgában máris bús tapasztalásai voltak *Köln*nek, aközben, hogy munkának az alkal-mára várt. A Deutsche Gesellschaft soká nem adott hírt magáról, újra fölkereste tehát, hogy munkához jusson. Már itt volt a december, karácsony közeledett, a hideg esikorgóra vált és *Köln* észrevette, hogy mit jelent: tél közepén munka és kereset hiány lenni. A társaság még mindig nem tudott foglalatosságot a részére, hanem egy újságlapot ajánlott a figyel-mébe, az *Abendpostot*, amelyben sok a munkakinlát. és mi egyebet tehetett *Köln*, megfogadta a tanácsot és elment az *Abendpost* helyisége elé. Nem egyszer ment oda, hanem a napok hossza során és minden-nap ugyanazt a levező képet látta, amint száz meg száz szegény ember állot az újságház előtt, didereget fogyatekos ruháikban, amelyeknek minden re-pedéséből kimeredt a nyomor, szemükben ott ült az éhség és a reményesség láza. Amelyek az új számat és az új állásokat várták. És amikor megjött a friss lap és egyik-másik valami alkalmasnak vélt állást látott meg benne a maga részére, vad rohanásba fo-gott, közé-közbe hátrapillantva, nem előzi-e meg valamegy versenytárs. A nyomornak, a szenvedésnek óriás tábora gyült egybe nap-nap után az *Abend-post* helyisége előtt és akik átjöttek az övilágból, boldogan reménykedő németek, hányan váltak itt igazi hajótöröttékké, amikor már Amerika földjéért éreztek hétek óta a talpuk alatt. Az újsághirdetéseik nem szereztek be valami foglalkozásba a német kormány-tanácsost, aki időközben 1-2 napra pincérek is ment a Chikago Athletic Association egyik estéjére. Amikor — azelőtt — Németországban eléje került valami egészséges koldus, sokszor tűnődött rajta, hogy a korhely fráter mért nem dolgozik és itt, Chikagóban, a munkakeresés közben megértette, hogy nem egy olyan eset van, amikor az egészséges ember-nek is koldulnia kell. Hát hetén át keresett hiába munkát, a lába kisebesedett már a sok szaladgálástól. Ekkor kijelentette a fogadósának, hogy a szállását immár nem tudja fizetni. El a kijelentés használt. A fogadós munkát szerzett neki egy serfözőnél, ahol *Köln*, a kormánytanácsos, a nagyalású tisztviselő a palackosztályba került és a palacktöltés körül olyan munkákat végzett, amiket a gépek nem tudtak el-látni. Másoda munka volt ez a nedves sörös hordók, a nehéz ládák között! Két hét múltán hólyaggal, se-bel, véres horzsolással volt a keze tele. Vagy hatra-n ember dolgozott a gyárban, németek voltak mind-annyian, mindnek kemény volt a munkája és nap-közben mitsem beszélgettek. Esténként, ahogy kíván-rosztól a munkától, sötét odák az éjszaka, hogy

a nyugás aznapra véget ért. A munkások napibére átlag 14 dollár volt és ebből a bértől tisztességesen ruházkodtak. Viseletük praktikus része a *fekete ing*, amely természetesen nem piszkolódik annyira, mint a rendes fehérnemű. A ruhájukat munkaközben az *overall* nevű, vászonzólból készült munkaruha védte. A leányoknak is esinos volt a ruhájuk, a munkások *lady*-nek hívták őket és tisztelettel viseltettek irán-tuk. A sörfőzőben reggel 6 órától 12-ig és délután 1 órától 5-ig folyt a munka, de többnyire túlórák voltak, este kilencig, tízig is. A tizenötcentes ven-déglő itt, a külön negyedben jobb volt, mint a város központjában levő korcsmák, csak hogy a szállás volt itt siralmas, a kormánytanácsos szállása, pisz-kos, mozgalmas, nyomorúságos. A vánkósnak volt csupán vászonburkolata, egyéb vászondarab nem volt az ágyban, amelynek gyapjutakarói szennyesek voltak és rosszszaguk. Az ágy már csak eseménynek lehetett a színhelye: gyermekek születhettek, anyósok meghalhattak és egyéb családi ünnepek folyhattak le benne. Ebben az ágyban Kolb kellemetlen borbé-tegséget kapott. És az ilyen szállásért egy dollárt fi-zettek hetenkint a munkások! A családos munkások-nak jobb lakások vannak, kis családi házak, ame-lyekben egy-két familia lakik. Némely társaság, a Pullmann-társaság például, igen esinos lakásokat rendezett be *Pullmann* városkában a munkásai ré-szére. Csak hogy az ilyen koloniák nagy függést je-lentenek a munkások szempontjából és e függésnek volt következménye a nagy Pullmann-sztrájk, amely híres fejeteze Amerika munkásmozgalmainak.

A sörfőzőből állást *Köln* valami véletlenség következtében vesztette el. Régi fogadósának ismerőse volt a gyár egyik felügyelője, aki egy másik felügyelővel összevesztett és odahagyta a vállalatot. Az ő távozása maga után vonta Kolb elbocsátását, mert a kormánytanácsos az ő embere volt. Az állás elvesztése után kórházba vonult *Köln*, hogy a borbé-tegségét is elvesztje és amikor — néhány hét mul-tán — meggyógyult, az álláskeresés kálváriáját nem akarta ismét végigjárni, hanem ajánlólevelet szer-zett, amelyben azt írták, hogy keromlott, de tisztos-sági német diák, és ezzel az ajánlólevéllel Chikago-écsaki negyedben munkát kapott egy biékliggyárban. A kerekék küllőt kellett itt az ágyaikba elhelye-znie és az így elhelyezett küllőkre postógöyűrűt hú-znia. Ezt csinálta reggeltől estelig, napról-napra, hét-hét után. A szomszédja a kerék tengelyét illesztette be. Egy másik szomszédja csavarokat helyezett a kerékbe. Ez az egyformaság a munkafelosztás követ-közvénye. Itt is tíz óra volt a napi munka, itt is 14 dollárt fizettek naponként a felnőtt embernek és a rendes időn túl itt is voltak munkások. A külön munkát külön fizettek, de *Köln* elienségvé lett min-den külön munkának és lelkes apostola a munkaidő megrövidítésének. A modern technika, a gépek mun-kára való nagyszerű képessége monoton munkára szorítja az emberi kezet: éppen ezért kell ezt a testet-leket 60 munkát megrövidíteni. Minél későbbert hagrták a munkát este abba, mondja *Köln*, annál nehezebben ment reggel. A munkaidő megrövidítésé-nom a munkásnak, hanem a vállalkozónak érdeke. Az erős fizikai munka, a túlságos megerőltetés meg-kívántatja a munkással az alkoholt. *Köln*, aki nem volt az ital barátja, magán tapasztalta azt. Ne csö-dálkozzék rajta senki, ha a munkás vizgasztalást az alkoholban keres! A gyári munka elvette *Köln* ked-vét az élet örömeitől. Az újságlvasásra sem volt kedve és mit érték Chikagó pompás népkönyvtárát a munkában eltemult embereknek! Az amerikai szabadság áldásait is csak az érzi, akinek pénze van. A szegény ember elő hiába ragyog *New-York* kirö-tőjében a Szabadság hatalmas szobra azzal a felírás-sal, hogy *„Szabadság boldogítja a világot“*. — A se-gény embernek sötét a világ. Az amerikai lapok hangja mérsékelt, mondja *Köln*. Még a chikagói *Ar-beiterzeitung*, ez az anarchista újság is csodálatosan szolid hangu. *Mark Twain* szerint az ég három aján-dékot adott Amerikának: a *szólásszabadságot*, a *gón-dolatszabadságot* — és azt a *higgadságot*, hogy nem éi ezekkel a szabadságokkal. Legelőbb a hatóságok é-lnek vele, amint hogy a chikagói városi közigazgatás korrupciójának orientális színeze van. A chikagói gyárak munkásainak munkaközben vízet szabad csak inniok, a chikagói vizszükségletet a Michigan-tó fö-dőzi, és ebbe a tóba belefolyanak a város kloákái.

A tó vizét nem szűrők, éppen csak a csöveit a viznek helyezették el a tó hátsó részén, hogy a víz sokáig folyjon, amíg a vezetékbe ér.

Három hónapig dolgozott Kolb a chicagói bi- cikligyárban, aztán odahagyta Chicagót és nyugat- ra ment, San-Franciscoba. Nyugaton jobbak az ameri- kai munkáviszonyok, mint keleten, San-Francisco- ban magasabb a munkások bére, mint Chicagóban és a munkások itt jobban is élnek, mint chicagói bajtársaik. A jobb életmód a kaliforniai aranykor- szak maradványa. Micsoda idő is volt az! James Wilson Marshall akadt rá 1848. január 19-én az első aranymezőre, amelyről az első hírt 1848. március idusán hozta egy san-franciskói újság. Májusban megszűnt a lap, mert a szerkesztői és a dolgozóitársai mind az aranymezők felé fordultak. Két év alatt a határozására emelkedett Kalifornia lakossága. Az újkori Ophir-tartomány felfedezésének idején még ösmeretlen volt a proletárok nyomorúsága. Az arany- kornak sokféle nyoma van ma is San-Franciskóban: az emberek még a legnyomorúságosabb odúknak is hazárdjátékokat folytatnak. De a város átment nagy változásokon is: nemcsak Amerika szocialistáinak, hanem anarchistáinak is San-Francisco a székhelye, két anarchista lap jelenik itt meg, a Most Szabad- sága és a Szabad Társadalom (Free Society). Kolb úgy vélekedik, hogy a jobb munkabérek, amik most San-Franciscóban megvannak, hovatovább leromlanak, mert sok kínai vándorol be Kaliforniaba és sokan jöttek japánok is, amíg nem tört ki az orosz- japán háború. A nagyarányú bevándorlás mindegyre rontja Amerika munkáviszonyait és Mac Kinley büszke szava, hogy Amerikában a munka keresi az embert, nem pedig az ember a munkát, immár nem időszerű többé. A német kormánytanácsos, aki ele- ven szemmel látta és ösmerte meg Amerika munká- viszonyait, följegyzéseiben kiterjeszkedik egyéb kér- désekre is. Az egyház és az állam teljesen elszakad- tak Amerikában, ugymond, és az állam hatóságai a lelkesek képzettségével, előző életükkel mitsem tö- rődnek. Akárhány ember lett pappá Amerikában, aki azelőtt ruhát foltozott vagy lovat lopott. A lelki- pásztorokdás üzet, amelyet úgy grüldölnak, mint valami más vállalatot. Hogy a munkások a vallás ügyeivel szemben teljesen közömbösek, ilyen viszo- nyok között természetes. A munkásügyek iránt ér- zett mélyesleges szeretet vonul át a német kormányta- nácsos tanulmányán. Őt is leverték a chicagói ál- lapotok, pedig ő csak önkéntese volt a nyomorúsá- g és bármily pillanathoz segitgetett magán, ho- lott a többiek úgy élnek át, kedvezőtlen viszonyaik közepette egy hosszú, nehéz életet. Hazájuk akár- hányszor az országot, tanyájuk a kapuk mélyedése. És ha valóság is, hogy az újvilág őstalaja toronyma- gasságra növelte föl a Wellingtonia gigantáit, ma hol- nap Amerika kinosztó földjein sokan járnak- kelnek, akik nem önkéntesek, hanem bús rabjai a végzetlen nyomorúságnak.

Fabula János.

SZINHÁZ, ZENE

**** Vigszínház.** *Boldogság* címe a Vigszin- ház mai darabjának. Francia vigjáték; szerzők *Bilhaud* és *Hennequin*, magyarra fordította *Martos* Ferenc. Anélkül, hogy irodalmi lelkiismeretünkön tágitanánk egyet, bohózatnak is nevezhetjük ezt a darabot. Mert minden morális irányzat mellett, amelyre az a vidámság ráteküdt, karrikatúrára gör- bülnek benne az etikai vonalak. A modern francia bohózat, sőt vigjáték is önmagából fejlődött, s nagyon kevesen lehetnek azok, akik az cfajai bo- hóságok gyökereit valahol az élet nyilvánulásai közt is megtalálják. A francia bohózat inkább deduktív módon szuggeralog hatot talán némely körökre és nem egy induktív élettanulmány eredménye. Így van az, hogy ebből az önmagából való, természet- esen értéktelen evolúciónak külön morálja alakul ki az idők folyamán. A *Boldo- ság* is a bohózatból kicsucosodott erkölcsi tételek állapít meg. Az asz- szonyoknak kedvesre van szüksége ahhoz, hogy boldog legyen, még ha ez a kedves maga a háts tér is némely elfogottabb és előítéletesebb asszonynál. Nem tudom, hány százaléka a férjes asszonyoknak

fogadja el ezt a morált, nem nagyon való- színű, hogy sokan vannak, de az bizonyos, hogy *Bilhaud* és *Hennequin* urak minden ötletességük és elmésségük mellett, csak ötletek és elmések, de nem az emberi lélek szakferiai. A *„Boldogság- ban* egy boldog asszony szerepel, aki soha nem veszi el lélekjelenlétét, amikor férjét meg kell csalni. Bol- dog azért, mert nincsenek skrupulusai, hogy morált csináljon a hütlenségéből. Végre is az asszonynak boldognak és házasságtörőnek kell lennie. Előbb az első férjét csalja meg s aztán elválik tőle. Ez na- gyon könnyen sikerül neki, mert ez a férj ugy van beállítva, ahogy az a darabnak és az írónak szük- séges. Válás után férjhez megy kedveséhez, akit rövid hat hónapi házasság után igyekeznek megcsalni. De kivel? A bohózat írók elméssége határtalan és a jelen esetben frappáns módon vívórról vará- zsolják az első, hajdan annyira megvetett fér- jét, akinek ilyenképpen könnyű dolga van régi feleségével. Visszahódítja magának, de most már az asszony nem igyekszik visszaválni, hanem, a szerzők moráljának megfelelően házibaratnak tartja meg volt férjét és így mindhármán boldogok lesz- nek. A közönség kitünően mulatott a darab fordul- tatosságain s mondhatni, fényes elmésségeken, a melylyel a francia szerzők oly nagy mértékben felruházták vigjátékukat. A gyors cselekvény, ragyogó jelenések mindvégig fentartották az érdeklődést és siettek elfelejteni azokat az unalmasabb részleteket, amelyek az erkölcsi felfogások kifejtése alkalmával még ennél a morálnál is untatják a nézőteret. Az előadás pompás volt s elsősorban G. *Kertész* Eliát kell kiemelnünk a játszóok sorából, akinek ez alkal- lommal először volt vezető szerepe a Vigszínházban. Elsőrangú volt s a férjek szívével játszó G. fölötté intelligens, ravasz és szép nő ragyogóan játszott. Kitünő partnerei voltak *Fenyvesi* és *Gót*, a két férj szerepében. A darab sikere igen nagy volt s a köz- önség úgy a nyílt sikere, mint felvonásokközben számtalanszor kitapsolta a szereplőket. (b. m.)

**** A próféta álma.** Amikor virágjában volt nálunk az angol operet, a színpadi képtelenségek, hatóság lehaságok aranykorában született meg az a zenés komédia, amely ma este került bemutatásra a Népszínházban. *Mérei* Adolt, az új darab szöveg- írója kiváló „színházi ember”, aki vagy félszáz ilyen angol darabot magyarosított s mindegyiket bőven megpékelte a maga ötletével, felcicomázta szépen csengő verseivel, megtoldotta egy-egy mon- dással, jelenettel. Így kerekedhetett kedve arra, hogy maga is eléle burleszk komédiát írjon. Már az alapötlete is burleszk: Allah nagy prófétája, Mohamed a földre jön, hogy új hurikát szerző- tessen a hét menyországba s ideleln a legképtele- nebb, legmulajóságosabb kalandokba vegyül. Mindezt azonban a jó Mohamed csak álmodja s a darab végén megint a tubafa árnyékában, a hetedik pa- radicsomban ébred fel. Ez a darab meséje, heleszo- rítva ama bizonyos dióhéjba, amelyből mindig künn- rekednek a vidám epizódok, kedves intermezók, kellemes apróságok. Ezután is ez az eset: itt éppen csak a keretet rajzoltattuk meg s el kellett hagy- nunk mindent, ami pedig nagyban hozzájárult a darab igaz, nagy sikeréhez. Mérei rendkívül ölele- sen, vidáman és jókedvűen dolgozta föl tárgyát és két pompás operett-felvonást írt. A har- madik már gyöngébb, de abban is van olyasmi, amiért elnézéssel lehetünk a fogyaté- kosságok iránt. A librettó *Márkas* Jenő dr. zené- sítette meg, igen szerencsésen. Partitúrája dallamos, pattogó melódiák egész sorát foglalja magában; egy-egy nótája hamarosan népszerűvé válhatik; az egésznek hangszerelése pedig igen derék, elismerést érdemlő munka. A darabot nagy szeretettel hozta színre a színház. Az egész operett-személyzet sze- rephez jutott benne; a legkisebb szerepeket is elsőrangú tagok játszották. *Komlósi* Emma pompás énekével, *Dóry* Margit játékaival és tüzes táncával, *Szirmai* Imre, *Pintér*, *Lubinszki*, *Kiss* Mihály, *Füredi*, *Pázmán*, *Ujvári* és *Rusnyák* jó- kedvű, ötletes aakkusokkal segítették diadara a magyar operettet. Az előadás főerőssége *Kovács* Mihály volt, aki minden mozdulattal, minden mon- dással megkezesgáltta a közönséget. Epizód szere- pekben *Abonyi* Margit, *Kaposi* Rozsi, *Kovács* Irén, *Pesti* és *Bálint* Rozsi tünnek ki. Rendkívül

szép a darab kiállítása; valóságos látványosság. A kitünő rendezésért *Stoll* Károlyt, a zenei rész betá- nitásáért *Barna* Iszót illeti a dicséret. A közönség jól mulatott. (f. j)

**** Sauer Emil hangversenye.** Kevesen jöt- tek el ma *Sauer* hangversenyére, de akik ott voltak gyönyörrel élveztek a mester utólréhetetlen Chopin- játékát, nagy erejét és szédületes technikáját. Más koncertjén még nem hallott B moll szonátája is sze- rept, de ez is, mint *Sauer* legtöbb műve, csupán, technikai bravurokra alkalmas. *Sauernek* nincs más szüksége annak a bizonyítására, hogy a legnagyobb technikai nehézségeket is könnyen le tudja győzni. A közönség pedig nem lelkesedik a zenei frázisok tömkelegén, pedig a mester szonátája nem egyéb ennél. Mindazonáltal lelkesen tapsolt a szonata el- játszása után a zongoraműnek. *Sauer* még *Rameau* *Mendelsóhn*, *Schumann* és *Liszt* néhány szerzemé- nyét interpretálta, de ezuttal is a legőszintébb tapsot- kat *Schumann* *Eludes* *simfoniques*-jének briliáns el- játszásával aratta. (L.)

**** Hírek a Nemzeti Színházról.** Holnap, szombaton lesz a bemutatója *Szöllösi* Zsigmond *György* ur című egyfelvonásos vigjátékának. Az apróság *Kampis* János *Radnóczy*-jával együtt ker- ül ki színre. Vasárnap két előadás lesz: Délután az *Agglégények* este a *Vénleányok*at adják. *Kemechey* Jenő nagyszerű korfőkének az *emigráns*-nak a jövő kedden lesz az ötödik előadása.

**** Gorkij Maxim új darabja.** Pétervári jelen- tések szerint *Gorkij* Maxim *A nyári lakók* című új színművét most szerdán mutatták be először *Komissarshewskia* asszony színházában. A pétervári előkelő közönség zafoláig megtöltötte a színházat s természetesen lázas érdeklődéssel kísérte a népszerű költemek minden szavát, minden gondolatát. Ezek a szép gondolatok gyújtottak is, de a lazán felépített darabnak valami különösebb hatása nem volt. Sőt egy-egy jelenetnél elég heves tiltakozás is hangzott. *Oriás* sikere volt *Komissarshewskia* asszonynak, az oroszok legnagyobb színésznőjének *Gorkij* jelen volt darabja bemutatóján s a közönség minden felvonás után számtalanszor hívta a lámpák elé.

**** Thalia est.** Lelkes, szépszámu közönség töltötte meg ma este a fővárosi lövőde dísztermet, ahol a Thalia társaság tartotta első bemutatóját. A komoly célokért küzdő fiatal egyesület megálta a tüzzpróbat. Az előadás szép volt, s legteljebb a da- rabok megválasztása nem volt túlságosan szerenc- sés. Színe kerültek Goethe *„A testvérek”* című darabja *Bánóci* László, *Courtelone* egy tréfas egy- felvonásosa *Benedek* Marcell, *Edward* Brandes *„Egy látogatás”* című darabja *Moly* Tamás és *Mongré* *„Beszélgetés orvosra”* című színműve *Lu- kács* György fordításában. A szereplők közül ki- emeljük *Forgács* Rózsát, *Moly* Margitot, *Bálint* La- jost és *Dobi* Ferencet, valamennyien szép romé- nyekre jogosító tehetségek. Az előadásokat *Hevesi* Sándor rendezte.

**** Euripides-előadás Athénben.** Az olim- pusi játékok, melyeket Athénben tartottak, bebizonyították, hogy schol a világon nincs pompásabb hely a harei játékok számára, mint a görög főváros- ban. S hogy az antik drámák számára sines a világon hely Athént kivéve, azt is megmutatta *Silvain* színészgárdája, mikor nemrégiben Euripides *Iphige- niáját* hozták színre a Stavionban. A színpad dél- szaki növényekkel volt díszítve s az ősi napsugár bearanyozta a Stavion fehér márvány lépcsőit. Az előadáson megjelentek a királyi család tagjai is, s az egyszerű színpad, amelyet nem ékítenitettek el a kuliszák, szintén virágokkal volt díszítve, melyek- nek levelei szinte aranyosoknak látszottak a napsu- gárban. A színjátszók valósággal lázba hozták a közönséget s az athéneket elhatározták, hogy az an- tik drámák felelevenítésére egyesületet alakítsanak, hogy újra építsék Dionysos és Herodes attikus szin- házát, amelyben állandóan a klasszikus drámákat fogják előadni.

**** Katica — Kury Klára.** A Vigszínházban december 2-án érdekes szereposztással adják a *Di- akótelek*. A kedvelt énekes színművet ugyanis a Vig- színház nyugdíjintézte javára hozzák színre, és a jótékony célra való tekintettel erre az osztére *Kury* Klára vállalkozott a női főszerep eljátszására amely- lyel a külföld jeles szobretjei is megpróbálkoztak.

**** A krisztinavárosi színház.** A Népszínház- zát tudvaleg a nyáron át alakítja alakítani s a Népszínház tagjai játszanak a krisztinavárosi szin- házban. A janác s a szerdai közgyűlésnek előterjesz-

tást tett, hogy a főváros ruondja föl a szinkör bérletét. A közgyűlést azonban a politika foglalta le. A tanács tehát tegnap ülésén a szerződést fölmondotta s arról értesítette a belügyminisztert.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

© **Csizmadia Sándor új könyvei.** Az az érdekes, sőt értékes poéta-egyéniség, melynek a magyar közönség *Csizmadia Sándort* megismerte, most újabb két kötettel lép az olvasók elé. Egy kötet vers és egy kötet novella. A verseket *Balassa Jenőnek*, a színesnek, — a novellákat saját feleségének, „a legdolgosabb asszonynak” ajánlja. A két kötet Faragó Zsigmond kiadásában jelent meg s a novella kötet ára 1 korona 50 fillér, a verses köteté 2 korona. Ebből közülük a költő egyik legszebb versét mai tárcánkban mutatóba.

© **Iparművészetünk a milánói kiállításon.** A közoktatásügyi kormány a magyar iparművészetet méltó módon kívánja bemutatni a Szaimplonalakut megnyitása alkalmából megnyíló milánói kiállításon. *Berzeviczy Albert* közoktatásügyi miniszter a rendezés illetőleg részvétel költségeire rendkívüli fedezetet állított be az 1905. évi költségvetésbe s hogy műiparaink minél nagyobb arányokban vehessenek részt a nemzetközi tárlaton, megfélel megrendelésekről is gondoskodott. Így a kultuszminisztérium új palotája részére a művészeti belső berendezésről már most gondolkodik s e célból pályázatot tűz ki a miniszteri fogadó és Colgós szoba berendezésének terveire. A pályanyertes tervek alapján készült műtárgyak és butorok a kiállításba kerülnek. A miniszter a pályázati ügyek elintézésével a magyar iparművészeti társulatot bízta meg.

© **A kormány képvisárlása.** Dr. *Berzeviczy Albert* közoktatásügyi miniszter dr. *K. Lippich Elek* min. osztálytanácsosa, a művészeti osztály feje, kíséretében ma megjelent a műcsarnokban, hogy újra megtekintse azokat a képeket és szobrokat, melyeket az országos képzőművészeti tanács az állam részére való megvásárlás céljából kijelölt. A miniszter a képzőművészeti tanács választását jóváhagyta és így a megvásárlás lebonyolítására a művészekkel a tárgyalást ezenal megindították.

© **A Strobenz-kiállítás a Nemzeti Szalon** termében különösen az utóbbi napokban nagy és előkelő közönség látogatta és újabb ismét megvásároltak egy-néhány műtárgyat. A kiállítás, amely oly nagy sikert aratott, még vasárnap estig lesz nyitva.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Jókai Mór hagyatéka.** Dr. *Charmanit Oszkár* kir. közjegyző ma délután befejezte *Jókai Mór* hagyatéka ügyének tárgyalását. Az ügyvezető képviselőben dr. *Vázsonyi Vilmos* helyettese, *Feszty Árpádné* képviselőben dr. *Füredi Mór* jelent meg, a többi rokonok is képviseltették magukat. A közjegyző felszólította az érdekelteket örökösök igényeik bejelentésére. Öv. *Jókai Mór*né férje végrendeletére hivatkozva, a maga részére kérte az egész hagyaték átadását és svárbhegyi ingatlan második felének is saját nevére való átírását.

Dr. *Füredi Mór*, *Feszty Árpádné* képviselőben kijelentette, hogy a végrendeletet érvényesnek el nem ismeri, mert az nem bír a törvényben előírt alaki keltekekkel, továbbá azért, mert részben kénszer folytán jött létre, részben pedig tévedésen alapozik. Ellenzi emellett a hagyatékot öv. *Jókai Mór*né részére leendő átadását, hanem törvényes örökösödési jogaimon *Jókai Mór* törvényesen örökbe fogadott leányát *Feszty Árpádné* kéri örökösül elismerni és részére az egész hagyatékot átadni. Arra az esetre, ha a bíróság nem állapítaná meg a végrendelet érvénytelenségét, köteles rész címén igényt *Feszty Árpádné* a hagyaték letárlai összegének felét vagyis 358.000 koronát.

Dr. *Vázsonyi* helyettese az ügyvezető képviselőben ellenzi *Feszty Árpádné* kérelmének teljesítését, mert őt *Jókai Mór* végrendeletileg kitagadta és *Jókai Mór* a végrendeletben kijelentette, hogy örökbe fogadott leányát már életében a köteles részen felül kielégítette.

Dr. *Füredi Mór* ezzel szemben kifejtette, hogy

a végrendeletben kitagadásról szó sincsen, mert elmulasztotta a végrendelet elismeri, hogy *Feszty Árpádné* a köteles rész megilleti, csakohy azt már életében megkapta. A végrendeletnek ez az állítása azonban tévedésen alapul, mert amit *Feszty Árpádné* életében kapott, az őt egy közjegyzői okirat tunusága szerint anjai *Jos* címén illette meg *Jókai* Károly és *Jókai Eszterrel*, hogy ha gyermektelenül halna meg, illetve ha magvaszakadás esete állna be, az atyai ágról örökölt 10.450 pengő forint vissza fog szállani testvéreire, illetve azok örököseire. Minthogy pedig *Jókai* gyermektelenül halt el, *Jókai* Károly gyermekei: *Hegedűs Sándorné* szül. *Jókai* Jolán, *Ihsz Lajosné* szül. *Jókai* Etelka, dr. *Jókai Géza* és *Jókai* Károly unokája: *kiskoru Jókai Miklós Mária* a jelzett összegnek egy-egy nyolcadrészét, *Jókai* Eszter egyetlen gyermeke öv. *Peti Józsefné* szül. *Vály Mari* pedig a jelzett összegnek négy-nyolcadrészét igényli szerződési örökösök jogaimon és kéri az összegnek a hagyatékából való kihatását és biztosítását.

Dr. *Vázsonyi* helyettese ezt a kérelmet is elmulasztotta, mert *Jókai Mór* végrendeletet csak az igényekről nem intézkedett és mert magvaszakadás esete nem következett be, lévén *Jókai Mór*nak egy törvényesen örökbe fogadott gyermeke: *Feszty Árpádné*. Alkér *Emil* tiszti ügyész a kiskoru *Jókai Miklós Mária* képviselőben ezzel szemben hangsúlyozta, hogy a magvaszakadás esete beállott, mert az örökbe fogadás nem helyettesítheti a vérszerinti leszármazást.

Ezután meg *Füredi Mór* kérte a hagyaték zárlat elrendelését, nehogy *Jókai Mór* ingóságai, melyek irodalomtörténeti becsesek bírnak és valóságos nemzeti közkinccsek, elkallódjanak. A kir. közjegyző meg megkísérelte a törvény által előírt egyeztetést a felek között, amely azonban nem sikerült.

Füredi ugyan azt az egyezségi ajánlatot tette, hogy *Jókai Mór* irodalmi becsü erejéket kapcsolják ki a vitából és ajánlják fel közösen a Nemzeti Muzeumnak, dr. *Vázsonyi* helyettese azonban azt felelte, hogy erre sem információja sem felhatalmazása nincsen. Ezzel a hagyaték tárgyalás befejeztetését és a kir. közjegyző most átteszi az iratokat dr. *Rónai Sándor* VII. ker. járásbírósági hagyatékai bírósághoz, hogy a perre-utastítás kérdésében hozzon határozatot.

§§ **Egy érdekes válpör.** A párhajban elcsúszott *Balthygn* grófnak özvegyét, néhai *Schössberger* *Henrik* persz konzul leányát vagy tizenöt évvel ezelőt feleségül vette egy brünai nagybirtokos: *Offermann* *Viktor* báró. A báróné tavaly elhagyta férjét, miután már évek óta türelmetlenül érezte helyzetét. A bárónak 600.000 korona hozománya volt. Azonkívül 200.000 koronát kapott atyjától, de az összeg közjegyzői okiraton csupán személyes használatára volt biztosítva. Ezt a 200.000 koronát a báró magához vette és nem akarta kiadni, arra hivatkozott, hogy már a közjegyzői okirat létrejötté után azt ígérték neki, hogy életfogytig élvezheti a 200.000 korona kamatait. A báróné a visszatartott összeg kiadására a bécsi országos törvényszék előtt beperelt férjét, aki ellen Magyarországon válpört folytat. A törvényszék a bárót a 200.000 korona kiadására kötelezte. A báró felelősségére az ügy az országos főtörvényszék elé került, mely ma megerősítette az elsőbíróság ítéletét.

§§ **Helyszini szemle a folyójúttól iratárban.** Dr. *Salavek* vizsgálóbíró ma délelőt helyszini szemlélet tartott a budapesti büntetőtörvényszék iratárában, amelyet tudvalevőleg néhány héttel ezelőt kínós szándékkal folyójúttottak. A helyszini szemlélet jelen volt az iratár főnöke mint szakértő, valamint dr. *Pop Zoltán* védő és maga a vádlott, *Balogh István* is, akit egy börtönről vezetett föl a fogházból.

§§ **Az elkövetett szülő.** *Pertics Kálmán* gyümölcskereskedő 1900. év szeptember havában nagymennyiségű török szőlőt szállított be a központi vásárcsarnokba elrusztítás végett. A beszállítást követő napon *Holló* vásárcsarnoki felügyelő-helyettes észrevette, hogy a ponyvával letakart szőlő teljesen romlott, penészes. E fölfedezését bejelentette *Hembach Gyula* volt vásárcsarnoki felügyelőnek, aki elrendelte, hogy *Pertics* a szőlő élvezhetetlen részét becsúszta elköszés alá. *Pertics* nem engedelmességet, mire a szőlőt bedobták a cefre-hordóba s *Pertics* meg a cefre-díjat sem kapta meg. Ezért aztán *Hembach* ellen panaszt emelt s egy terjedelmes beadványban, amelyet a polgármesterhez intézett, azt a vádat emelte a főfelügyelő ellen, hogy

merő basázkodásból koboztatta el a szőlőt, hogy boszút álljon rajta, mert nem akart neki egy jobb helyért 200 korona jutalmat adni. *Hembach* perbe fogta *Pertics* Kálmán hatóság előtt elkövetett rágalmasz vétségéért. A bíróság *Pertics* Kálmánt ötven korona pénzbüntetésre ítélte. A budapesti kir. ítéletábra ma *Valkó Pál* bíró előadásában helyben hagyta az elsőbíróság ítéletét.

§ **A rudnai borzalmas gyilkosság.** A trencsényi kir. törvényszék tegnap kezdte tárgyalni a rudnaiak bűntudját, akik *Wlassics Arnold* zsolnai vasuti állomás hivatát augusztus 2-án borzalmas módon meggyilkolták. Az ügyesség tizenkilenc vádlottal halált okozó súlyos testi sértés büntetésével vádol, *Prievoznik József* kivételével, aki mint közszéki bíró *Vlassics* meggyilkolását meg nem akadályozta, őt a kir. ügyesség hivatali visszaélés vétségével vádolja. A tárgyalást *Hajdu Géza* törvényszéki elnök vezeti. A vádatosságot *Popovics Szilárd* dr. ügyész képviseli, a vádlottakat *Spiere Ignác* dr. zsolnai, *Barényi Miklós* dr. és *Szirechay Agost* dr. trencsényi ügyvédok védik.

Érdekesek a bíróság asztalán elhelyezett, zöld poszttal bevont asztalán fekvő bűnjeltek, amelyeknek megismerése már maga is borzalmat kelt, ott van a szerencsétlen *Wlassics* ruházata, amely vérről van átitatva, a kabát jobboldala, az új rongyokban lóg le és teljesen vérről van borítva. A nyakkendő, a nadrágtartó szintén véres, a nadrágja hátul egészen kikopott a vonszolás következtében, amikor *Vlassics*ot lánczra kötve végig húzózták a köves uton, mellette fekszik a turistabot, amely őt vagy hat helyen ketté van törve és szintén vérmokkal beáztva, aztán egy vastag dorong, egy hosszabb husáng és egy bot, egy sarló, amelyvel egy asszony *Vlassics* szemeit vágta, végül egy kosár ökölnyi nagyságu és súlyos kődarab, amelyvel a vasuti sörény mellett fekvő áldozatukat a vádlottak megdobták.

Az esküdtségi megalakítása után megkezdődött a vádlottak kihallgatása. *Hutira Lőrinc* vádlott elmondja, hogy az évi augusztus másodikán gyermekeivel a ház előtt állt, amidőn látta, hogy pisztorgyermekek lármával követik *Vlassics*ot, hogy kiscsoda, de *Vlassics* erre nem felelt. Erre ő a haranglához rohant és meghuzta a haragot, mire kisetett *Disek Pál*, aki *Vlassics* után futott és követelte tőle, hogy forduljon vissza, de mivel *Vlassics* erre nem hajlott, kirántotta kezéből turistabotját és azzal több ütést mért a fejére, *Vlassics* a támadás elől a vasuti utast felé menekült, de az elő sörényen keresztülhaladni nem tudott és a földre roskadt, erre őt több vádlott követelt dobált feléje, majd többen a vádlottak közül kiuzták őt a sörény elől, anonnét a zalföldre buzerolták, aztan előjött a bíró, mire *Vlassics*ot a falu koresmája elé akarták vezetni. *Utszóben Filó József*, *Disek Pál* bottal, *Havarty Csukó József* pedig fejszével ütöttek, időközben megkérdezte tőle a bíró, hogy kiscsoda, mire *Vlassics* azt felelte, hogy szocziademokrata, erre a bíró *Vlassics*ot, akit eddig vezetett, elengedte és megparancsolta, hogy már most üssék őt, mire aztan nekítámadtak: *Disek Pál*, *Michel Károly*, *Filó József* rugdosták, verék; *Havarty Csukó József* pedig vágosta.

A többi vádlott részben beismerte, részben pedig tagadta a terhükre rótt vádat. Ma a tanúk kihallgatására kerül a sor.

§§ **A nemzetiségi választók.** A Magyar Estilap tegnapielőt statisztikai kimutatást közölt arról, hogy Magyarországon hány nemzetiségi választó van és hogy hány nemzetiségi lakosnak nincs választójoga. A budapesti ügyvédségi hivatalos titok elárulása miatt megindította az eljárás. A rendőrség felkutatást tartott a Magyar Estilap szerkesztőségében, hogy a közlemény kéziratára akadhaszon. A nyomozás alapján letartóztatták *Muskó Pál* statisztikai hivatali rapidijast, aki beismerte, hogy a választások összeírásáról szóló számszerű kimutatást ő dolgoztatta ki a Magyar Estilapnak. *Muskó dr. Papp Zoltán* országgyűlési képviselőt nevezte meg védőjéül.

§§ **Utazás a vicinális körül.** A Vác—Drégely—Palánka között közlekedő vicinális vasut építésére annak idején *Königsberger József* vállalkozó kapta meg az engedélyt. Később azt azonban a pénz és ezért olyanformán akart magán segíteni, hogy az egyes községek révén igyekezett pénzhez jutni. *Csontosi Józsefet*, *Ugy-Oroszi* község gyertyójt rábeszélte, hogy szavaztasson meg a községek nagyobb összeget a vicinális építésé számára. Siker esetére pedig illő jutalmat ígért a jegyzőnek. A község meg is szavazott *negyvenez* koronát, a belügyminiszter azonban megsemmisítette ezt a határozatot. A község azonban ügyet sem vett a belügyminiszter határozatára, hanem újból megszavazta az építéshez való

hozzájárulását, még pedig most már — ötven ezer koronával. A jegyző most már követelni kezdte Königsbergtól az ígért jutalmat, a vállalkozó azonban a fizetést sem mozgatta. Osontos végül levelet írt Königsbergnek és azzal fenyegette meg, hogy leleplezi őt a lapokban, ha nem adja meg neki az ígért jutalmat. Leveleiben a lapoknak szánt cikkeket is mellékelte. Königsberger erre zsarolás miatt följelentést tett Csontos ellen. A balassagyarmati törvényszék tízenévi fogháza és hivatalvesztésre ítélte Csontosot. A budapesti királyi tábla azonban ma mesemintette az elsőbbségi ítéletét és fölmentette Csontosot, mert a leveleiben foglalt kitételék nem alkalmasak a zsarolás tényállásának megállapítására.

Nyilttér.

Ugy az olasz valamint az amerikai kettős könyvvitelben teljesen jártas, hosszú évi gyakorlattal bíró mérlegképes könyvelő, ki kitünő német levelező és gyorsíró is ajánlkozik óradíjas könyvelőnek.

Eladó

Gyönyörű ponyy-fogat: egy pár esinos apró ponyy-ló és alig használt diszes kocsik (vagonette) hosszúságúkkal hat gyermek, vagy négy felnőtt számára, továbbá levehető tetővel (pavillon). Czim „Ponyy” jellege alatt a kiadóban.

E rovatban közléseket nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Legujabb.

Tokió, november 25.

(Reuter.) Erlangsan. és Sungusan-erők futóárkát és sáncait elfoglalták. Az oroszok birtokában csupán a mellvédek maradtak. A japánok nagyobb tüzelést indítottak és nagy kárt okoztak. A két erőd bevételét mielőbb várják. Ha ezeket elfoglalták, egy biztosítottnak látszik, hogy Port-Arthur rövid idő alatt beveszik.

Washington, november 25.

Az Associated Press a legjobb forrásból értesül, hogy a japán hadsereg parancsot kapott, hogy ma újítsa meg a támadást Port-Arthur ellen és a főerőket minden áron vegye be.

TÁVIRATOK

Washington, november 25. Rősefvel elnök ma éjjel elutazott a st-louis-i kiállítás megtekintésére.

Páris, november 25. A község tanács megtagadta hozzájárulását a Waldeck-Rousseau emlékére Párisban felállítandó szobor költségéhez.

A horvát indemnit.

Zágráb, november 25. A tartománygyűlés az indemnitit tárgyalta. A bán kijelentette, hogy a javaslatot nem képesolja össze a bizalmi kérdéssel. Piszacsics (tisza jogpárti) megtámadta Héderváry kormányát és kijelenti, hogy a javaslatot nem szavazza meg, mert a mostani kormány sem javította a helyzetet. Mintán még Zagorac (horvát jogpárti) beszélt pártja álláspontjából a javaslat ellen. Peja-csenics bán ismét szóra emelkedett, hogy visszautasítsa a Héderváry ellen intézett támadásokat és ünneplésen ismételte, hogy betartja azt, amit a kiegyezés szánására vonatkozólag ígért. (Élénk tetésés jobbról.) Mjütán még Plicerics a javaslat mellett és Starcsenics az ellen beszélt, megszakitották a tárgyalást és az ülést berekesztették. A jövő ülés holnap lesz

Az osztrák helyzet.

Bécs, november 25. A német néppárti mal tanácskozájáról kiadott kommunikációjában kiemeli, hogy a kormány magatartása nem alkalmas a párt bizalmatlanságának eloszlatására. Tekintettel a fontos gazdasági javaslatok elintézésére, megbízzák a pártvezetőséget, hogy a párt követeléseinek fenntartásával értekezzen a ház elnökével aziránt, hogy a pártelölköket tanácskozáásra hívják egybe a ház munkaképességének helyreállítására.

Franciászág a Keleten.

Páris, november 25. A képviselőház a külügyminisztérium költségvetését tárgyalta. De la Fosse képviselő felhívta Deleassé külügyminisztert, védelmezze meg a katolikusok ügyét és a francia protektorátust Keleten, amelynek örököse Olaszország lehetne. Cochín képviselő ajánlja a külügyminiszternek, hogy kedvezzen Krétának Görögországgal való egyesítésének.

Coubes miniszterének de la Fosse képviselő fejtegetésére azt feleli, hogy Franciászág keleti protektorátusa egyáltalán nem függ a pápától. A protektorátus kérdése és az elvárnak az államtól való elválasztása két külön kérdés marad. A miniszterelnök vitatja, hogy a keleti protektorátus anyagi előnyei arányban állanak a Franciászágtól hozott áldozatokkal, a hitérítők nem kereskedelmi ügynökök, csak vallásos hivatásukra gondolnak. A miniszterelnök kijelenti továbbá, hogy Franciászág befolyása kérészkívül Német vallás, ha a pápa nehezségeket okozna, de ne feledjük, hogy Franciászág katonai hatalma az, amelynek befolyásunkat köszönhetjük. A protektorátus a Keleten fontos. Ha a hitérítőkkel teremtett munka elvesznék, felszólítjuk fanatikusokat, hogy világi iskolákat létesítsenek. Ha protektorátusunk szenved, nem magunk vagyunk a hibásak, hanem Róma. Mindezek esetében, amidőn autorizációs folyamodásokat vizsgálunk, ez a pápa parancsára történik. (Tiltakozás jobbról.)

Chastenel képviselő kérdésére a ház Németi békotanácskozására vonatkozólag azt feleli a külügyminiszter, hogy rökönözésel fogadta az Egyesült Államok meghívását. A hatalmak a Kárnara összegyűlése előtt megállapítják a munkaprogramot. Erre a tanácskozást folytatását holnapra halasztják és az ülést bezárik.

A német katonai javaslat.

Berlin, november 25. Az új katonai javaslat, amelyhez a szövetségtanács tegnap hozzájárult, csak mérsékelt új követeléseket fog tartalmazni, amelyekért a kormány a kétévi szolgálati időnek törvényes megállapítását szünta kompenzációul. A kétévi szolgálati idő oddig csak speciális törvényen alapult, amely 1903. április elején fog lejárni és a kormány most azt ervezi, hogy az ideiglenes törvény helyébe az új rend véglegesítő-re vonatkozó törvényjavaslatot fog előterjeszteni.

Közzgazdasági táviratok.

Bécs, november 25. Eladott buza (iszavideki 10.75—11.15 k., bászai 10.55—10.80 k., mosoni 10.35—10.60 k. Rozs 8.05—8.25, 7.90—8.05, pestmegyevidéki 8.05—8.20 k. Tengeri 8.—8.15 k., zab 7.20—7.70 k., vágatott 8.10 k.

Stuttgart, november 25. Több lap ama bécsi jelentésével szemben, hogy a magyar kormány sikertől bizonyítani, hogy az importált magyar szarvasmarha száj- és körömfájását egy esetben a stuttgarti vágóhidról hurcolta be, a Süddeutsches Corr. Bureau mártékadó helyről a következő közlése hatalmazott fel: Két magyar marhakaromány a stuttgarti vágóhidról minden törvényesen megkövetelt és itt szokásos intézkedéssel kocsán szállított a vágóhid külön istállójába. A magyar szarvasmarhán több napi itt időzés után tört ki a száj- és körömfájás. A vágóhid többi istáájában azonban nem fordult több ilyen eset elő, úgy hogy kétségen kívül állott, hogy az infekció nem a vágóhid istáájában történt. A megbetegedett magyar marhát nemcsakára levágták és az illető istállót fertőtlenítették, uge hogy az elrendelt zárlat a muli szombaton megszünt.

REGÉNY

TITKOS HÁZASSÁG.

Írta: Mrs. EVANS WILSON.

Amidőn Regina közelebb jön, legnagyobb csodálkozására azt látja, hogy gyámja Olga előtt térdel, fejét arcát érinti és kezét kezében tartja, Olga kezservesen sri és könnyel omlanak végig arcán.

— Igérd meg hát, Olga, mondja Palma.

— Légy türelmemel, Otfried. Talán te is ma tudod egyszer, hogy ha álmaim szét is fosznak, annak emléke még mindig szent előttünk és idegen kének nem szabad azt megszentégteleníteni. Azért, mert megtudtam, hogy szerelmemet érdemtelenre pazaroltam, nem csakán fájdalom. Te megmentetted Silas Congreve-től, folytatja rövid szünet után, Albanyból való szökésemet igyekeztl szépitani, ezért nagy hálával tartozom neked és gondolkodom szavaidon. Később talán majd más színen látom a dolgot, most minden sőtét és — reménytelen.

Zokogva takarja el arcát kezével. Otfried egy pár levelet ad át Olgának, aztán az ablakhoz megy, kibontja a sürgönyt és Regina észreveszi, hogy arca elborul. Egy pár pillanatig gondolatáiba elmélyedve áll ott, de aztán az ajtó felé megy.

— Ezeket a leveleket a te számadra tartogatam: ha igazi testvérem volnál, akkor sem osztokodhatnék jobban fájdalommal, mint így. Tekints engem igazán svédnek, akkor szívesen megbecsöltem azokat a vádakat, amelyekkel engem illetél, bárha, mint most beláthatod, teljesen ártatlan voltam.

Mrs. Palma éppen abban a pillanatban lép be a szobába, amidőn Otfried elhávozott egy másik ajtón át.

Halk zokogással üleli át Olga anyjának nyakát.

— Oli szeres, anyám és sajnálj, mert nagyon szenvedek!

HUSZONHETEDIK FEJEZET.

Olga másnap reggel azt kívánja, hogy vigyék szobájába. Regina a beteg mellett megc midőn toloszéken az ő szobájába szállítják át és kényelmes helyet készít neki a kandalló előtt.

— Türelmes, drága lélek vagy te, szól Olga és átöleli a fiatal leányt. Te adtál vissza az életnek. Később, ha majd erősebb leszel, sokat fogok elbeszélni neked, de ma egyedül akarok maradni, egyedül meghalt reményeimel. Menj, gyermekem és hagyj magamra, egész nyugodt lehetsz, nincs több ügyem.

Oly levertnek és fáradnak látszik, hogy Regina szeme megtelik könnyvel. A lépcsőházból felhalatszik Palma Otfried hangja.

— Jöjj Regina a friss levegőre.

Regina Olga szobájából jövet áthallik a Könyöklőn.

— Kérem Mr. Palma, engedje meg, hogy itthon maradjak.

— Bocsás meg, ezt nem tehetem, a kocsit vár. Nagyon szerette volna újból megismételni előbbi kérését, de tudta hogy gyámjának vasakarafával szemben ugy is minden hiábavaló, így hát kénytelen engedelmeskedni.

Hideg nap van, de a nap süt. Mr. Palma megparancsolja a kocsisnak, hogy a parkba hajtson. Majdnem egy félórásig kocsisnak már, anélkül, hogy egy szót is szólótnak.

— Mi van az aredon? — kérdi végre Palma.

— Semmi, majd elmúlik.

— Olga jól megüthetett, hogy a nyoma oly sohaig meglátszik. Elbeszélte nekem, hogy mily kétségbeesetten birkóztatok. Mi sok közönségtel tartozunk neked.

— Sajnálom, hogy Olga szólott róla.

Egy idő múlva Mr. Palma megállítja a kocsit és megparancsolja Fareynek, hogy várjon és a parknak egy elhagyottot részbe megy Regínával.

Regina kezében tartja muffját, sietéségen elfelejtette keztyűit felvenni és a napsugár bora-grogia az újján leró gyűrűt. Otfried könyveden megériinti a gyűrűt.

— Ezt legujabban kaptad anyádtól!

— Nem tőle kaptam, — feleli Regina — és Sa-

kénytelenül betakarja másik kezével az ékszer, szinte bosszantja, hogy az újjan van.

— Szabad tudnom, mikor kaptad ezt az ékszer?

— Mikor a lelkészlelkől eljöttem.

— Miért nem hordtad eddig?

— Miért érdekli az őnt?

— Csak választ kérek.

A leány nem felel.

— Regina!

— Hallom, Mr. Palma.

— Légy oly jó és nézz reám, ha szölk hozád.

A mostani körülmények között még nem volt alkalmam arra, hogy beszélgjek veled arról a levélről, melyet elutasításom előtt adtam át neked. Jól tudod, hogy a levél írója értesített engem annak tartalmáról. Mutasd meg nekem a levelet.

— Elküldtem anyámnak.

— Mr. Lindsay közölte velem, hogy megkért.

Bár tudtam, hogy ez ajánlatot nem fogadod el, mert egyszer azt mondtad nekem, hogy Mr. Lindsay-t csak testvérednek tekinted, mégis megkértelek, hogy várj addig a válaszzal, amíg vissza nem térek. Légy vele szemben olyan kíméletes, aminő csak lehetsz, Lilly.

Elsápadt. De mily végtelenül beszédes és szomorú a tekintete. Halkan felsóhajt.

— Mindent megírtam anyámnak, azt hiszem, ez az ügy önt nem igen érdekelt.

— Bocssás meg, de engem minden érdekel, amő gyámleghyomra vonatkozik. Mit válaszoltál Ernő testvérednek?

— Megfogja a leány kezét. Regina föláll.

— Kérem, kíméljen meg és ne kutassa ezt a dolgot.

— Ül le és válaszolj. Visszaütasítottad ajánlatát?

— Nem, Mr. Palma.

Érzi, hogy kezét még jobban megszorítja.

— Lilly, Lilly, ne tréfálgj velem, Csak nem gondolsz arra, hogy ajánlatát elfogadjad?

— Erről anyám fog határozni.

— Hát anyám határozatától függ az, hogy elfogadod Lindsay ajánlatát?

Az égve néz, vajjon továbbra is fényes marad-e, mikor 5 peccröl-peccre elvisehelhetlenebbnek találja sorsát.

Palma föléje hajó.

— Felelj, Ernő felesége akarsz lenni!

— Igen, ha anyám beleegyezését adja.

Bátran néz szemébe, de szavai nagyon halkán csengenek. A legrosszabban már tud van, most már nem szívhatja vissza.

A legnagyobb csapás éri ezuttal Palma Otrieféj, de szokott módon viseli el, anélkül, hogy a benesejében dúló fájdalmat elárulná.

Szünet támad. Ezalatt is szorososan fogja Regina kezét, de midőn ismét megszólal, hangja zóru és kemény.

(Folytatjuk.)

KÖZGAZDASÁG

Amerikai pénzküldemények. A posta- és távbeszélő intézet igazgatósága a canadai postaigazgatósággal egyezményt kötött, melynek alapján a jövő hónap elsejétől kezdve Magyarországnak és Canadának között közvetlen posta-utalvány-szolgálat lép életbe. Az új szerződés olcsóbbá és gyorsabbá teszi a pénzütalványozást. A jövő hónap elsejétől kezdve a Canadába szánt postalutalványokat dollárra és centre kell kiállítani. Egy postalutalványon száz dollárnál több nem utalványozható. Ugyancsak a távbeszélő-igazgatóság jelenti, hogy Hieronymi Társul kereskedelmi miniszter a szerb kormány megkeresésére megengedte, hogy a belgrádi távbeszélő-hivatal vezetői megsemmisülhessék a budapesti távbeszélő-központ összes berendezéseit.

A bérharcok. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarában ma délután folytatták a bérharcok végleges szerződés megkötését tanácskozást, melynek alapjául az az előterjesztés szolgál, amelyet

Thék Endre kor aményezésére a kamara elnöksége készítet. A mai értekezleten is Lányzó Leo elnököt, s az érdekelte szakkörök szép számmal jelentek me.

Sorra került a békéltetésre vonatkozó szakasza a javaslatnak. E pont kapcsán több felszólalás történt. Herz Vilmos igazgató nem barátja a hatósági békéltetésnek. Kriehaber Ló és Székács Antal rövid felszólalása után Czettel Gyula foglalkozott a békéltetés módjaival. Szerinte egy választott ipari bíróságot is kellene alakítani, amely másodfokon foglalkozna a békéltetéssel. Még több felszólalás történt, mire Lányzó Leo összegezte a felszólalásokat. Konstatálta, hogy a vélemények nagyon eltérők a békéltető hatóság dolgában. Nézete szerint az iparhatóság dolga volna a békéltetés kezdeményezése; ha aztán az iparhatóság azt látja, hogy szakkérdések forognak fenn, kötelezessék az iparfelügyelő bevonására. Arra vonatkozik, hogy a békéltető-bizottság miképpen alakították meg, megígérvi, hogy a javaslat szerint tisztán munkásokból lenne alakítandó a bizottság. A munkások pedig tényleg a szakmában dolgozó munkások lennének, nem pedig olyanok, akik agtációból élnek. Az értekezlet végül a sztrájkhoz szabályozásra vonatkozó szabályokat és a szociálpolitikai intézkedéseket tárgyalta, azután Lányzó Leo megígérte, hogy a kormányhoz intézendő javaslataiban a kamara, amennyire lehet, a felszólalásokban foglalt eszméket értékesíteni fogja.

A Magyar Kereskedelmi Csarnok. A Magyar Kereskedelmi Csarnok választmányára haraszti Jellinek Henrik elnöke alatt ma tartotta rendes havi ülését, amelyen tudomásul vette báró Liebling Tivadarnak és Weiss Manfrédnek az egyesület alapító tagjai sorába való belépését, majd meghallgatta az elnök kimerítő jelentését a belgrádi kirándulás lefolyásáról és elhatározta, hogy a kereskedelmi miniszterhez előterjesztést intéz Budapest és Belgrád közt közlekedő második gyorsvonat és a belgrád-fiumei összeköttetés tárgyában. Elhatározta még, hogy felkéri a kereskedelmi minisztert, hogy a karácsonyt megelőző vasárnapra a munkaszüneti törvénynek a kereskedelmi árusításra vonatkozó rendelkezéseit fűggesze föl. A borkereskedői szakosztály jelentést tett a borkereskedelem emelése érdekében teendő intézkedésekről, azután elhatározta, hogy az iparpártolási akció érdekében állandó bizottságot szervez.

A Magyar Közgazdasági Társaság ma este a Ferenciek-terén levő helyiségében Kautz Gyula elnöke alatt felolvasó-ülést tartott, amelyet nagy közönség hallgatott végig. Dr. Exner Kornél egyetemi magántanár zajos tetszés kíséretében értekezett „Az önkormányzat adóterhe Magyarországon” címen.

Az Országos Iparregyesület összes szakosztályai tagnap lovag Falk Zsigmond elnöke alatt ülést tartottak, amelyen Soltész Adólf titkár, az iparfelügyelőnek 1903. évi jelentéséről tartott felolvasást.

Előadó a jelentés lényeges részeit behatóan ismertette, mindenütt kiemelve azokat az adatokat, amelyek az iparfelügyelőszolgálat haladását és a kiépítésben követett irány helyességét igazolják. Az előadó kívánja az iparfelügyelő-kurzusoknak külföldi mintára való rendezését, hogy az iparfelügyelői szolgálathoz szükséges rendkívül sokoldalú ismeretek megszerzeshessék a technikusok, akik erre a pályára lépnek, de mások is nevezetesen gyakorlati iparosok, sőt értelmes gyári munkások is. Ohajta továbbá az iparfelügyelő országos értekezleteinek sürribben való rendezését, hogy a felügyelők megismerkedhessenek a munkásvédelmi eszközök terén való haladással és az ipar fejlődésével. Kívánja az iparfelügyelő kiterjesztését több iparágára, nevezetesen az élelmiszeri iparokra, az iparfelügyelőnek a közszállításokat ellenőrző működéséről is tegyen közlést. Különös figyelmet szentel a munkásvédelemnek és az ipar-egészségügyi kérdésnek, amelyre nézve előadó azt a konkrét előterjesztést teszi, hogy az iparfelügyelői szolgálatban nagyobb számmal alkalmazzanak orvosokat, s addig is, míg ez lehetséges, legalább is minden kerüljenek legyen egy állandó orvosi tanácsadója, megfelelő fizetéssel.

Az érdekes és tanulságos előadást a jelenlévők mindvégig feszült érdeklődéssel hallgatták, végül hangos tapsal jutalmazták.

Takarmányzállítási díjkezdvezmények. A kereskedelmi miniszter, mint már jelentettük, a kereskedelem nézve kedvezően döntött a takarmányzállítási díjkezdvezmények dolgában. Ma arról értesít lapunkat az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés, hogy a miniszteri döntés csak a szűk takarmányemlékre és a tengerire vonatkozik. Az erőtakarmányra vonatkozó szabályokban változás nem történt.

Vásárosarnok. (Vámos és Bruszt hatósági közvetítők üzleti jelentése.) Az ismét anyhő for-

dult esős időjárás csendes üzletmenetet idézett elő, különösen érehető volt az husféléknél és vadaknál e cikkekben egyrészt hozatalaink, másrészt pedig a vételük is sokkal kisebb volt.

Az árak alakulásáról részleteiben a következőkben számolunk be:

Husfélék: marhahus eleje elsőrendű 70—80, másodrendű 50—60, hátulja I. 84—94, II. 66—76 100 kgknt minőség szerint. — Oljót borjúbarn szilárd az üzlet, a hozatalok azonnali elhelyezésre találunk, mai ár minőség szerint 80—110 fillér kgknt, hosszán súlylevonás nélkül. — Sertések szalonnával 100—108, lezuhzott sertésbarn 96—104 fillér kgknt minőség szerint. Szépen tisztán kezelt szopás malacok és süldők 20 kgig 110—130 fillér kgknt, süldők 20—50 kgig 100—106 fillér. Juhhús kgja 40—60 fillér minőség szerint. — Hazai sonka 170—180, lapocka 150—160 fillér. Vadfélék, fejlett, száraz szőrű nagy nyulak drbja 2.20—2.40, fogoly párja 1.20—1.60 fácán párja 4.—5.— korona. Szarvas 65—70, dámvad 50—60 óz 10—120, vaddisznó 60—80 fillér kgknt. Elő baromfi rántani való csirke 1.—1.30, sütni való 1.40—2.— tyúk 2.—2.60, kacsa 2.—4.— lud hizott 10—16.—, sovány 4.—5.— korona páronként minőség szerint. — Vágott baromfi barn szintén lanyhább az üzlet. I. szépen tisztán kezelt teljesen hizott ludak 114—120, gyengébb minőségű 106—110 fillér kgknt, pulyka 106—120 fillér kgknt minőség szerint. Csirke I. 2.40—3.— II. 1.40—1.80, káppan 3.20—4.20 korona párja minőség szerint. — Tojásban változatlanul szilárd az üzlet, megbízhatóan friss telt árú bármily mennyiségben jó árakon lehet elhelyezni és ma ilyenért 96—98 koronát fizettek eredeti lánánként. Gyengébb minőségű 90—92. korona, apadt 82—86.—, meszes 78—80.— korona eredeti lánánként. Tejtermékek I. szövetkezeti tea-vaj 2.40—2.50, friss főző vaj 1.70—1.90, friss tehén 24—28 fillér kgknt. — Gyümölcsfélékkel még mindig nemes fajalma és fajtörte jó árakon kerestett és mivel kevés kerül a piacra, ma a következő árak vannak érvényben. Elsőrendű válogatott fajtörte 80—1.—, II 50—60, főző körte 25—30 fillér kgknt minőség szerint, alma elsőrendű válogatott nemes faj 40—50, II. 30—36, I. ömlesztett kevert 10—12, II. 8—10 korona mmknt minőség szerint, I. dió 32—40, II. 24—28 korona 100 kgknt minőség szerint. Burgonya válogatott egészséges, nagy gumós róza 8.—, ugyanilyen sárga 8.50, fehér 4.20—4.80 korona mmknt vaggontételekben. — Szép egészséges makói faj vöröshagyma 18—1850 korona 100 kgknt. — Csurgatott mész 92—94. korona 100 kgknt. — Déligyümölcsöt állandóan tartunk raktáron és rendeléseket prima árban utánvéttel pontosan teljesítünk. Mai árak I. 300-as citrom 7.—, 360-as 7.40, 200-as narancs 7.—, 300-as 8.—, 360-as 7.50 korona lánánként.

Budapesti borjuzár. Felhozott 373 drb 65 borju, 47 drb leők borju. Árjegyzék: Elsőrendű 65 borjúkért 74—84 fill., kivételesen 86—90 fill., — közepminőségű 60 borjúkért 62—72 fillérg, leők borjúkért 80—92 fillér, rugott borjúkért 40—50 fillér. Az irányzat lanya hoz, az árak ismét 4—6 fillérral kilogrammonként hanyatlottak.

Sertésüzemválasz. A székessővárosi sertésüzem és közvágóhid intézése). Maj felhajtás 1031 damb sertés, 13 drb malacz. Előző napi eladatlan maradvány 1364 dmb sertés, 71 drb süldő, összesen 2395 drb sertés, 71 drb süldő, 13 drb malacz. — Eladott 889 drb sertés, 28 drb süldő, 13 drb malacz. Mhi maradvány 1113 drb sertés, 33 drb süldő. A vásár lanya az árak hanyatlottak. Következő árak jegyzetelték: Zsirtertés: Öreg I. rendű 350 kgon felül 86—90 fill., fiatal nehéz 300 kilogrammon felül 86—94 fill.-ig, fiatal közép 220—300 kgig 80—90 fill.-ig, fiatal könnyű 220 kgig 74—86 fill.-ig. Hussertés, könnyű 140—300 kgig 89 fill.-ig, beloldi süldő 80—82 fill.-ig, horvát süldő 64—78 fill.-ig, malacz 40 kgig 72—84 fill.-ig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, álosulyban értendők.

Kőbányi sertésüzem. Magyar elsőrendű: fiatal nehéz ipéronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 108—109 fillér. fiatal közép (páronként 232—320 kgig terjedő súlyban) 109—110 fillér. könnyű (páronként 250 kgig felül súlyban) 108—109 fillérg, közép (páronként 210—260 kilogramm súlyban) 106—108 fillérg. könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 104—105 fillérg. Sertésüzem: 1904. évi november 6 nap 23. napján volt készlet 33948 drb, 1904. november hónap 24. napján felhajtott 505 drb, 1904. november hónap 24. napján elszállított 638 drb, 1904. november hónap 25. napjára maradt készletben 33815 drb. — A hizott sertésüzem irányzata: lanya.

Áru- és értéktörzede.

— November 24. —

A budapesti gabonaárak.

Mérsékelt kínálat és jobb kezdet mellett képző buzában az irányzat kellemesebb volt; forgalomban került 20.000 q. 5 fillérral drágább árakon. Rezs 5 fillérral emelkedett, zab és árpa változatlan, tengeri tartott.

Eladott:

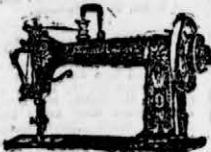
Buza: Tiszavideki: 300 q. 405 k. 10.475 K 100 q. 80 k 10.40 k 100 q. 80 k. 10.40 k. 500 q. 80 k. 10.30 K, felső, Budára, 500 q. 80 k 10.275 K, felső,

Pöstyéni kúra otthon

(házi orvosi kezelésben)

csúsz, kösvény, ischias, exsudátumoknál ajánljuk a pöstyéni iszapot, mely házi kezelésben is fellülml minden gyógyszert. — Prospektust küld téli és házi kúráról a fürdőigazgatóság.

A divatos műhímzéshez

népszerűbbé tette a legújabb szerkesztésű kékfém eredeti WHEELER és WILSON 9-es varrógépet, mely a tű- és göbölhímzésekben kívül a legzsebb ártótt és aszúr-munkák végezhető. Varrása a legzsebb és legjobb, járása a legkíméletesebb és leggyorsabb. Képviselet minden nagyobb vidéki városban. Ahol nincs, kérem hozzá fordulni.

HERBSTER KÁROLY Budapest, VII. ker., Károly-körút 9. sz. a Wheeler és Wilson Mfg. & Co. New-York cs. és kir. udvari szállók magyarországi vezérképviseletje. Állandó nagy raktár harisnyakötegekben, valamint különleges és újratörekében. Képes nagy árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

!Szpecialista sérvkötőkben!

Keleti-féle legújabb cs. és kir. szab. sérvkötő pneumatikus polttával a legtökéletesebb a maga nemében! Nem csuszlik, nem okoz kellemetlen nyomást és rendkívül kitűnő fekvése által fellülml minden más gyártmányt.

Árak: Egyoldali Kétoldali
12 korona, 24 korona.

Testgyógyászati gyáraimban teljes feltárással mellett készülnek továbbá: jár- és lábérpek, műtűk terdénáltek részere műlábak és kezek, háskötők, gummigörsör- harisnyák stb. Valódi francia gummiovkönlölegességek eredeti párisi csomagolásban.

Árak koronaártekben. Tuzatontként: 2, 4, 6, 8, 10, 12.

Legújabb 1903. évi körülbelül 3000 díszes ábrát tartalmazó Árjegyzéket titoktartás mellett küld ingyen és bérmentve

KELETI J. orvos-szébeszeti mű- és köt.-szeryára (Alapított 1878.)
BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 17.

!!! Számos elismerő nyilatkozat !!!

Takarékos gazdasszon y csakis ILSE porosz szén-briketet használ.

mely tiszta, szagtalan; káros gáz-, koromsalak-, kátrány- és szurokmentes. Darabszám eladás folytán az átvétel és elhasználsánál könnyen ellenőrizhető.

Bérmentve házhoz szállítja:
1000 drb K 15.— 500 drb K 7.50

Megrendelhető:
„ILSE“ magyarországi vezérképviseleté
Budapest, V., Harminczad-utca 6.
Telefon 47-20. Telefon 47-20.

Videki viszontelárusítók kerestetnek.

FÉRFI és NŐI
nemi betegségek,
ferőgyengeség (impotencia) alapsó gyógykezelésére legjobban ajánljuk

DR. KAJDACS
v. os. és kir. ezredorvos és kórházi főorvost.
Rendel: 9-4-ig, este 7-8-ig.
Budapest, IV., Kigyó-u. 6. (Klotild-pal. I. em.)
Level után is hisztó gyógyszer.

Ezer és ezer köszönő iratot

a világ minden részéből tartalmaz a felvilágosító és oktató könyv, mint házi tárcsésod — mely THIERY A. gyógyszerész-pótlóhatatlan szerel balzsam és centifolia kenőcséről szól. 35 illér (továbbfejlesztés) is való lelkölőce elönböben ezen. Kégyrészt bérmentve küldök meg. Akik a balzsamot rendelék, a könyvet ingyen kapják. 12 kis vagy 6 kettős üveg balzsam 2 koronába kerül. 60 kis vagy 30 kettős üveg 12 kor. bérmentve szállítással jadtól együtt. 2 kettős centifolia-kenőcs bérmentve jadtól együtt 3 kor. 60 illér. Kerem a megrendeléseket felüzi.

THIERY A. gyógyszerész: PRÉGRADA
Rohatán (Sauerbrunn mellett)

Egyedül valódi készítményin hamisított és az utánzókat viszontelárusítóik körön való megnevezni, hogy birtokelőnyösülgen üldözhessem.

Főraktár: Török J. és Egger J. gyógyszerészeknél Budapesten.

Magyar szabadságom részere 10243. sz. 1897. jul. 1-vel

„Dephlegmáló előmelegítő“

vevők vagy engedményesek kerestetnek. Szíves ajánlatokat W. H. 7474. jelige alatt továbbít **RUDOLF MOSSE WIEN, I., Seilerstraße 2.**

Legszébb Legjobb Legolcsóbb PAPER PAP

1. Székelykötés valóság 3 db kivételű matracal ...	10.00	1. Székelykötés valóság 3 db kivételű matracal ...	10.00
1. szög paplan ...	1.80	1. szög paplan ...	1.80
1. csacsiur paplan ...	2.90	1. csacsiur paplan ...	2.90
1. szőnyeg ...	3.40	1. szőnyeg ...	3.40
1. atlasz cachmir ...	2.80	1. atlasz cachmir ...	2.80
1. szelvény atlasz paplan ...	4.90	1. szelvény atlasz paplan ...	4.90
1. fedrés szelvény att. papl. ...	13.00	1. fedrés szelvény att. papl. ...	13.00
1. jó vászon paplan lepőde ...	1.80	1. jó vászon paplan lepőde ...	1.80
1. szőnyeg ...	2.50	1. szőnyeg ...	2.50
1. szőnyeg ...	2.50	1. szőnyeg ...	2.50
1. szőnyeg ...	5.00	1. szőnyeg ...	5.00
1. szőnyeg ...	4.60	1. szőnyeg ...	4.60
1. szőnyeg ...	4.90	1. szőnyeg ...	4.90
1. szőnyeg ...	7.50	1. szőnyeg ...	7.50

GICHNER JÁNOS paplan, matrac, és kárpítottak vasbitor stb. nagy raktár.
Budapest, VII., Erzsébet-körút 20. szám.
Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Videki megrendelések pontosan eszközöltek, nem telési árak kasszáltek, VANCY & SÁRSY VÁSÁRTELEK.

BUTOR
lezállított áron késpénzért vagy hitelbe fe

Hitel-osztály
Kényelmes beosztással

300.— K. 15.— K.
600.— K. 30.— K.
1000.— K. 50.— K.

negyedévi résletekben banknál törleszhető 50% aranytakarítás. Tisztviseleknek különösen ajánljuk.

BARTÓK FARKAS
butor-kereskedő
BUDAPEST,
V., Küllő Váci-ut 12. sz.
Albarnagyok 60 illér.

Teljesen ingyen **A világsodája!** Teljesen ingyen
adok egy életnagyságu fényképet

mindazon veivőknek, akik nálam 40 kilogramm kávét rendelnek és 3 koronácaikat a művészes paspartuárral beakadékosítják megfizetve, a kép rendsz. ára 20 korona. Kérem a rendelésért a fényképet is beküldeni. Minden rendelés 8 nap alatt lesz lezajlasztva a fényképpel együtt.

Többféle kávét is küldök egy csomagban, szükség esetén egy lapját rendeli.

Az egyrészt vesztés legbiztosabbsára van szorosan megjegyzni, hogy raktárban csak a legolcsóbb és legzamatosabb káveket tartom; a forgalomban annyira elterjedt fessett, mosott és preparált káveket raktárban nem csenek.

Biztosítom nagybecsült veivőimet, hogy rendelémnyükkel minden tekintetben meg lesznek elégedve.

Mielőbbi rendelésüket óvárná, vagyok tisztellett!

BERKO GOTTLIEB, Sepsiszentgyörgy.

Árjegyzék: kivonat:

Nyera	2.00
kor. orlék	3.00
Ceylon, Salvador Cuba faj	3.20
Jamaica, nagyzemű, világos	3.30
Java-kávé órási nagy, tömött	3.40
Legfinomabb Malabar és Martink	3.60
Legfinomabb nagyzemű Cuba	3.40-40 4 kor-ig.
Gyöngyvási, legfinomabb faj	3.20-40 4 kor-ig.

FÉRFIAK
Ideggyengeségnél
teljes gyógyulást csakis a **Dr. Wrun Peruin Por** által érik el, melynek hatása fellülmlhatatlan. Ara dobozonként K 3.60.
Folerakat: Török József gyógyszerésztera Budapest, Király-utca.

Ezen specialista legjobban ajánlható szerfelett gazdag tapasztalattal napján, melyeket a kórház hegyszervi és bujakóros osztályán való működése alatt számos even át szerzett.

Dr. FABINYI
specialista nemi bajokban emeritált kórházi orvos

gyökeresen és rövid idő alatt gyógyít a rendszer foglalkozás megzavarása nélkül mindennemű **titkos betegséget** (hugycsőfolyást, sebeket, syphilit és önfertőzésből támadt idegbajokat).

Meglepo az eredmény **FÉRFIAI GYENGESEGNEL (IMPOTENTIA)** még öregebb egyéneknél is.

Biztos siker folytán honorárium utólag is fizethető.

Levelekre díjtalanul válasz; kívánatra gyógyszersek.
Rendelés délelőtt 9-3-ig, este 6-8-ig.
Budapesten, Erzsébet-körút 12. szám.
Felemlét: bejárat a léposónél. — Külön váróterem.

O csász. és Apost. kir. Felsőének legfelső elhatározása folytán
A polgári jótékony célokra szánt **XXXVI-ik csász. kir. államsorsjáték.**

Ezen az Osztrák birodalomban egyedül törvényesen engedélyezett pénzsorsjáték 13.435 nyereményt tartalmaz készpénzben 512.980 korona összegben. A főnyeremény **200.000 koronára rug.**

A nyeremények kifizetéséért a cs. kir. lottójövedék kezelsedik.

A húzás visszavonhatatlanul 1904. évi decz. 15-én fog megtartantni.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker. Vorderer Zollam-strasse 7. sz. a., továbbá a lottóügyletekben, dohánytörzsekben, adó-, posta-, távirat- és vasúti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatlak ki.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A cs. kir. lottójövedéki igazgatóság államsorsjátéki osztálya.

C.SOKOLADÉ

LOBOSICZ

BONBONK, DESSERTEK

CÁKESÉS, MARCIPÁN SÜTÉMÉNYEK

KAKAO

